[stamp] 12 DEC 1956

Instinct is a surer guide than reason and the saints are wiser than the philosophers.

—Lord Elton.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956

Experience is not what happens to a man; it is what a man does with what happens to him.

—Aldous Huxley.

No. 46—Vol. LIV. Friday, 7th December, 1956 REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER Price: SIX PENCE.

INDIA DEMANDS REPRESENTATION FOR ASIAN-AFRICAN COUNTRIES

AT the United Nations headquarters, India recently made a strong plea in the UN Legal Committee asking that at least three of the five additional seats proposed for the International Law Commission should be reserved for Asian and African countries.

The Legal Committee has before it a draft resolution submitted by 20 Latin American countries which have proposed that the Commission's membership should be increased from 15 to 20.

Supporting the resolution, India's delegate, Mr. G. S. Pathak said: "The aim of this resolution is to guarantee effective representation of the main forms of civilisation and of principal legal systems of the world in the Law Commission. Out of the present 15 members, five come from the big powers, four from Latin American States, two from Western Europe, two from Eastern Europe and two from Asia. The nations in Asian and African countries continent represent a number of civilisations some of which are ancient and have a long history. There are a number of legal systems prevailing in these countries. There is a gross under-representation of forms of civilisation and of principal legal systems prevailing in Asia and Africa."

Mr. Pathak said Asia was very much under-represented and Africa was not represented at all on the Commission. This needed immediate correction, he said and aded: "In our view, out of the new five memberships, at least three should go to Asia and Africa."

CAPE COLOURED LEADER HINTS AT BUS BOYCOTT

Capetown.

THE non-Europeans would seriously have to consider boycotting the buses if bus apartheid was enforced, Mr. H. J. J. Holmes, a non-European member, said at a meeting of the Cape Divisional Council.

He was speaking against proposals for further separation of passengers on certain bus services in the Cape Peninsula in accordance with a directive from the National Transport Commission.

The council formally approved the proposals.

"The apartheid question is now developing into a Frankenstein monster. As it concerns a large section of the population, reasons should first be found before starting to discriminate against the Coloured people," Mr. Holmes said.

"This matter is being forced by a political party but a lot of Europeans are becoming fed up with apartheid because of the inconvenience."

The council rejected a motion by Holmes that the Local Transportation Board's proposal be sent back to the board with a request for reasons for the further implementation of apartheid—Sapa.

NEGRO STATE HAS A KNOCK AT S.A.

New York.

A NEGRO republic attacked South Africa's racial policies during the resumed debate in the General Assembly of the United Nations on the international situation. It was the Latin-American State of Haiti.

It was the only one out of 14 countries taking part in the day-long general debate which referred to the statement made by Mr. Louw, the South African Minister of External Affairs, before he announced the Union Government's boycott of practically all the normal work of the present session.

Mr. Jacques N. Leger, the Haitian chief delegate, who said said he represented a country of 4-million coloured people, described Mr. Louw's speech as a "diatribe."

After attacking South African race policy Mr. Leger said leaving the U.N. was an attempt to swim against the tide of history. —Sapa.

Cultural Scholarships

THE Indian Government spent last year nearly half a million rupees (£39,300) on cultural scholarships awarded to foreign students. The amount spent on such stipends to students of Indian origin staying abroad was £19,000. The number benefitted so far under these schemes is 348.

Fountain Of Wisdom

The memories of youth are better to live through than youth itself. In youth despair is overwhelming. There is then no tomorrow, no memory of disaster survived.

—A. N. Whitehead.

INDIAN OPINION

FRIDAY, 7TH DECEMBER, 1956

Time For Action Against Apartheid

THE clear motive of apartheid is to force all who do not belong to the nationalist school of Afrikaner to subserve the interests of the nationalists. The Afrikaner nationalists must be the herrenvolk and everybody else their slave. When we mention the word slave we mean it, for apartheid is in the direct line of succession to slavery.

The greatest heroes of Afrikaner nationalism to-day are not those Afrikaners who saw the vision of a united nation but the men and women who stood for isolation; for race oppression; for the degradation of the human personality—men and women who abjured civilisation and fled into the interior of the country rather than remain where they would be compelled to accept as equals their fellowmen with a dark skin.

Those who left the Cape after the emancipation of the slaves probably gave up the habit of owning slaves but they did not give up the temper of the slave-driver. That temper was written into the constitution of the Transvaal republic which stated that the Boers would not tolerate equality between Black and White either in the State or in the Church. It is this very temper which has been such a grievous handicap in the attitude of the Dutch Reformed Church towards the man of colour. It is the motivating force behind the Nationalist Party and behind all the racially oppressive laws which have made South Africa's name stink in the nostrils of decent men everywhere.

The main characteristic of the slave-driver's temper is that it does not want to see the man against slave-driving the equal of the slave-driver. The Afrikaner nationalist is never happy when he sees other men happy or free in South Africa. He does not want them to rejoice by themselves or when he shows up. They must stand at attention or salute or prostrate themselves before him. In other words they must recognise his presence; if they do not do that he will use the power he has to teach them the lesson of their lives.

That lesson will take, in the White community, the form of depriving them rights enjoyed for centuries and guaranteed by the constitution. Take, for example, the destruction of the principle of the rule of law; the conversion into something to laugh at, of the constitution; the attack on English as a medium of instruction in African schools and its gradual shunting into the background; the citizenship and passport laws.

The Indian will be reduced to mass poverty; to exactly the same levels where the African is now. He will be forced to sell his business establishments at prices fixed by the buyers and he will be segregated into locations which are springing up all over South Africa.

Having reduced the African to the very bottom of poverty, the temper of the slave-driver now seeks to corrupt his mind. The African child must be brought up in an atmosphere at school where he will see the world through the tiny window of Bantu Education, which is open to a tinier world where race hatred, White arrogance, oppression of the millions are the dominant realities.

The result of all this can only be disaster for all concerned. We have been saddled by the White voter with one of the worst tyrannies in all history; certainly one of the most cruel and the most brazen when it is remembered that the Naziboeties who rule the country to-day know precisely what fate befell their spiritual brothers in Germany only ten years ago.

The Nationalist government has abused the trust given it by the people of South Africa. It governs now very largely for the selfish ends of its own supporters.

People should not make the error of thinking that all this happens because the nationalists are amateurs at leading a nation. They are well-trained men whose thoughts have been corrupted by a wicked political ideology. This has made them a menace to the country as a whole. If they are not stopped they will ruin South Africa and turn this into a country full of worse strife and trouble. And those who do not want this to happen have the clear duty to stop the nationalists while they can still be stopped. For, no matter how powerful they are, there is a power infinitely more powerful than anything they can muster—that is the united will of the free people of South Africa.

Side by side with reducing the Indian to poverty is the process whereby they are destroying African small business establishments in the towns. The case of the Indians is already well-known, now. That of the African traders is not so well-known. But in spite of this, it should be clear to every reasonable man that now is the time for the victims of apartheid to stand together not only in self-defence, but to go on the offensive against apartheid.

The madness of the apartheiders is so wild largely because there is really no effective and courageous opposition to apartheid. It is time those whose very future is threatened stood firmly together—to the extent of launching a national boycott of White establishments which have the Colour bar.

Afrikaner nationalism will begin to see sense only when it is face to face with the reality of catastrophe born of its own ideological depravity. And now is the time to drill a little more commonsense into the heads of these political madmen.

140 Arrests In Union-Wide Dawn Raids

ONE HUNDRED AND FORTY people were arrested on Wednesday, December 5 in dawn raids by the police in various parts of the Union on treason allegations. Following these dramatic arrests, people were taken to Court, remanded in custody, and then flown by military aircraft to Johannesburg, where Court proceedings will take place.

The operation was so secret that not even the pilots of the aircraft knew for what purpose their aircraft had been sent from Pretoria.

The arrests followed police raids more than an year ago, when searches were made for evidence Communist activity in South Africa.

In Durban more than 20 people, including 4 European men and women, were arrested.

In Maritzburg two people—an Indian doctor and an African—, were arrested, and on the Rand 35, including an advocate, a minister of religion, several trade union officials and two attorneys. In the Cape the arrested included Mr. Lee-Warden, M.P.

48 Organisations Concerned

The raids involved members and associates of 48 organisations and the search warrants empowered the police to search for documents in connection with the 49 organisations, including account books, financial returns, letters of instruction, minute books, draft speeches, recording discs and machines, cablegrams, letters and correspondence, diaries, membership cards, volunteer forms, lectures, films, shorthand notes and typewriters.

The organisations concerned include the African National Congress, The South African Indian Congress, non-European youth movements, the Transvaal Indian Congress, Indian Congresses of the Cape and Natal, the Springbok Legion, the South African Society for Peace and Friendship with the Soviet and the World Peace Council and its South African Associates.

Other organisations concerned are the Congress of Democrats, the South African Coloured People's Organisation, the Congress of the People, the Communist Party, Comintern and Cominform, the Federation of South African Women the Congress of Trade Unions, the World Federation of Trade Unions, the Friends of China Society and the Western Areas Protest Committee.

Among those who were arrested are Dr. G. M. Naicker, president of the Natal Indian Congress, Chief A. J. Luthuli, president-general of the African National Congress, Prof Z. K. Mathews, acting principal of Fort Hare, Nr. L. B. Lee-Warden M.P., Natives representative for the Cape Western Circle, The Rev. Douglas Chadwick Thompson, superintendant Minister of the Springs Circuit of the Methodist Church of South Africa and many others.

Swart Explains Arrest

The Minister of Justice, Mr. C. R. Swart, in an official statement announced that the police arrested about 140 people—Europeans, Indians, Coloureds and Africans—in various parts of South Africa, in connection with allegations of treason.

The arrested people would, he said, be brought to Johannesburg for a preparatory examination into allegations of treason.

Mr. Swart's statement said:

"A raid was made last year by the police as a result of information in connection with certain alleged activities of a number of organisations and people in the Union.

"After studying the evidence which was collected by the raid, and further intensive inquiries by the police, a report was made to me.

"The evidence was thereafter laid before the Attorney-General, and he decided to take proceedings against a number of persons."

Mr. Arun Gandhi

MR. ARUN GANDHI the son of the late Mr. Manilal Gandhi sailed for India in the S. S. Kampala on Wednesday, December 5. He is taking the ashes of the late Mr. Gandhi to be immersed in the River Ganges. He will be away for about eight months.

Egyptian Crisis Nearly Smashed Commonwealth

THE Commonwealth nearly crumbled at the beginning of November when Britain and France moved into Port Said, the Canadian Minister of External Affairs, Mr. Lester Pearson, told the House of Commons in Ottawa.

And had Britain and France not stopped fighting when they did, he said, the Commonwealth might not have stood the strain —the Asian members in particular. There was evidence from the capitals of India, Pakistan and Ceylon to support this view.

In a speech outlining Canada's action in the Middle East crisis, he said that as a result of the Anglo-French action the Commonwealth "was badly and dangerously split."

He added that he could assure members that, at one point after the fighting in Egypt began, the Commonwealth "was on the verge of dissolution."

Mr. Pearson said that Canada is anxious to see the Commonwealth preserved despite the strains put on it by the Middle East developments.

The Canadian delegation went to the United Nations meetings in New York anxious to prevent any form of condemnation of the Anglo-French action and to restore the break in consultation among the Western nations.

The Canadian Government, he said, are especially distressed by the split between London and Paris on one side and the Commonwealth capitals and Washington on the other.

There are persons at the United Nations who are "gleefully exploiting" that division.

Mr. Pearson said Canada informed Britain many times last summer that no action should be taken in connection with the Suez Canal that could not be justified under the United Nations Charter.

The breakdown in consultations among the Western nations is not the fault exclusively of Britain, Mr. Pearson said.

No other Western nation could be free of blame, and especially the United States which is the powerful leader.

But this is not a time for "superior virtue" or "smug complacency," he said.

The thing to do now is to get out of this crisis without a war and without damaging the United Nations.

Perhaps Washington might have better appreciated the vital issue of the Suez if it had been related to the Panama Canal.

But Canada received no knowledge before the fighting broke out in Egypt that there had been any acute deterioration of the situation.

"In fact, there appeared at one moment some hope that a satisfactory international solution might be reached."

The British-French action came as a complete suprise.

The Canadian delegation at the United Nations felt the United States was wrong at the outset in moving a resolution regretting the action of Britain and France. Canada abstained from voting on that resolution.

The Canadian Government could not support Britain and France in every particular, but did give friendly consideration to Anglo-French moves.

"The charge that we lined up with the Russians is just not true."

Canada's purpose was designed to be as helpful as possible to Britain and France, and that attitude has been "appreciated in London," Mr. Pearson said.

He added that the Government never has and never will play the role of the United States chore-boy—and "it is equally bad to be a colonial chore-boy running around shouting, 'Ready, aye, ready.'" —Sapa-Reuter.

Professor Tomlinson And The Churches

By C. W. M. GELL

TOO little attention has been paid to those parts of the Tomlinson report that deal with the relations between Church, State and our African population. It is true that the Government's White paper rejected immediate action on the Commission's recommendations. But the White paper also rejected much else, including the most substantial policy recommendations of the report.

If the Government would have us believe that these major recommendations are only shelved, not scrapped, the same may be true of the Church suggestions. And, in any case, it is surely significant that the members of the Tomlinson Commission—all of them Government nominees, all supporters of the governing party and, as it now transpires, all Government servants—should make these very strange and authoritarian recommendations about Church affairs.

The most obvious matter for comment is the reports' recommendation that *all* missionary workers among the Bantu (as it invariably calls Africans) should be licensed in order "to prevent witch-doctors, Communists, agitators and exploiters carrying on their undesirable and politically dangerous practices under the cloak of Christianity." One would have supposed that, if the Commission was only concerned about these particular categories of people, they might be distinguished from Christian missionaries without a cumbrous licensing system. Or had it in mind that there are Christians and Christians, and that some are less "politically desirable" than others?

Some such thought seems to have crossed its mind, because the issuing of licences was to depend, among other things, on "production of reliable testimonials concerning their character and conduct." One wonders how such a testimonial on behalf of, say, Father Huddleston by the Bishop of Johannesburg would have been treated by Dr. Verwoerd.

However, the latter has had doubts as to whether the State should intervene in this manner to curtail religious liberty. The Government White paper says that it is difficult to see why conditions of service different from any other place should apply to areas within which the Bantu live. This is a strangely liberal view for a Government that has reduced the lease of Church sites in locations to a yearly basis and subjected them to three months notice "if in the opinion of the Minister the activites of the occupier or *any* of his representatives, *whether on the site or elsewhere*, encourage deterioration in the relationships between Africans and Governmental persons or bodies."

And it is also a credit to the Government that it has resisted "for the present" the establishment of "a special branch" in the N.A.D. for Church and mission matters, though it is prepared to detail "a special officer" for this work.

One of the Commissions most curious recommendations was for financial support by the State to missionary work by "accredited churches in proportion to the number of *European* adherents the Church has." Under this dispensation, if it is ever followed, the Dutch Reformed Church would get rather over 50 per cent. of the subsidies, though it has barely a quarter million African adherents to the other Churches' three to four million Africans, and it was Africans whom the Tomlinson Commission was charged to consider.

One other fundamental fallacy in the Commissions approach to Church affairs must be noted. It speaks of Christianity as "a miraculous power which has radically affected the lives of the Bantu." One hopes that is true. But how long would it remain true if, as the Commission urges, "Churches and State *must* go into action with closed ranks as the teammate of each other" for imposing apartheid on our Africans.?

It is very likely true that "the best safeguard for European civilisation in South Africa is the evangelisation of the non-Christian Bantu." But is this possible if the Churches deliberately "participate in propaganda and enlightenment campaigns among the Bantu in connection with the development of the Bantu areas" on the ideological assumptions of Professor Tomlinson and Dr. Verwoerd? Or if "whole-hearted support of the State by the Churches in Bantu education will have to take place?"

For if the Churches become, as they are surely unwilling, merely a branch of the Native Affairs Department for the promotion of its apartheid ideas, will Africans ever pay more than lip-service, if that, to Christianity? And in so far as Africans absorb the real spirit of Christianity, with its concern for the fullest development of the individual personality and its insistence on the value of each individual in the sight of God, must they not reject what the Commission calls "Bantu culture" and the tribal system in favour of the full democratic rights which are implicit in the Gospel of Christ? This surely is the dilemma that the Commission never even began to face.

Nats. To Impose More Apartheid On Country

Increased Direct Taxation On Africans Planned

THE Government intend to give the country more doses of apartheid in the coming Parliamentary session, notwithstanding the doctrine having been discredited under the scrutiny of the Tomlinson commission.

The Minister of Native Affairs, Dr. Verwoerd, will introduce legislation to increase the direct taxation of Natives so that they will themselves pay for the additional expenditure on Bantu education.

This is primarily a move towards greater African self-sufficiency. But it is also partly a response to the United Party's ill conceived jibe that the Government are spoon-feeding the Africans

At present adult African men pay a poll tax of £1. This will be increased on a sliding scale in proportion to individual earnings and, according to the Minister, will be levied on African women who earn substantial wages too.

The precise amount of the increase is not yet disclosed. In Southern Rhodesia the poll tax is £2 plus a tax on wives.

In the Union Africans with taxable incomes pay income-tax in the same way as all other races do. It is the one field in which there is no racial discrimination whatever.

Ethnic Colleges

The Minister of Education, Mr. Viljoen, will sponsor legislation to provide for university colleges for the different racial and ethnic groups and to stipulate that when these colleges are ready, the White universities may no longer admit non-Europeans.

In his capacity as Minister of Health, Mr. Viljoen has forecast legislation to bring apartheid into the nursing profession, which means introducing apartheid clauses into Nursing Amendment Bill that will once again be before a select committee.

The Nursing Council would like separate registers solely so that African nurses can legally be given different courses more suited to the environment in which they have to work. At present all nurses are subject to the same training and examinations.

Resistance

But the Nursing Association, to which all nurses irrespective of race belong, is resisting Nationalist pressure for separate accociations (though not for separate branches within the same associations (though not for separate branches within the same association) because they think a non-European association might be subject to wrong influences.

There will, of course, be an amendment to the Group Areas Act. This will be the sixth time this legislation will have been amended or supplemented since it became law in 1950.—'Star.'

Rs. 1 Lakh For Charkha Design

New Delhi, Nov. 22.

A REWARD of a lakh of rupees would be offered by the Government to anyone who could produce a design for an improved charkha, Mr. R. G. Dubey, Parliamentary Secretary to the Production Ministry, told Mr. Gidwani in a written reply in the Lok Sabha.

He added that no designs had yet been received—P.T.I.

"South Africa's Policy Of Apartheid—Unacceptable"

VI—The Increasing Bitterness And Growing Resistance

AT first sight Paton looks like a Professor in ancient history or an Archivist. Closer contact reveals him as an artist. Concerning Paton too I have heard the Afrikaners say hard words but for him I nevertheless found more appreciation among them than for Father Huddleston. He is not like the latter a typical representative of the British empire.

In Durban I took part in a Brains Trust conducted by Alan Paton The meeting was held in the "Durban International Club" The theme was: "Are liberal solutions of the race question acceptable to Christians in South Africa?" The visitors asked questions. On the platform with Paton sat an African, an Indian, a South African of English descent and myself No Afrikaner could be found who was willing to take part in the discussion. Paton conducted the meeting excellently. A few days later I met him again at Phoenix, the settlement of Manilal Gandhi.

I gained a lot of respect for this simple, modest, Christian and discerning man.

Alan Paton was born in 1903 in Pietermaritzburg the capital of Natal.

His parents were Christians. Alan studied literature. He became a teacher in Ixopo, the town which became fumous through his first novel.

Other schools followed, among others the Secondary School at Pietermaritzburg. Alan Paton owes much to the brilliant younger colleague of Smuts, the prematurely deceased Jan Hofmeyr who instead of a policy of fear propagated one of trust and for whose biography he is busy collecting material. It was Hofmeyr who removed Paton from education. At the age of 32 he became Directoor of the Diepkloof School of Discipline near Johannesburg It is a School of Discipline for African criminals. Six hundred of these black delinquents are accomodated there. Paton is ad active member of the Penal Reform League. He writes propaganda pamphlets for the League and at the Diepkloof School he incorporated some of the reforms which he propagated.

In 1946 he went on a study tour of Europe and America. On his journey he wrote his "Cry, the beloved Country." A film was made of the book and the name of Paton became more famous than that of Malan. Since the appearence of this first novel Paton has left the School of Discipline to devote himself exclusively to writing and the propaganda of the Liberal Party.

In his "Cry, the beloved Country" Paton depicts certain aspects of the race question in South Africa: the emptying and undermining of the tribal life, the so-called detribalisation, the spiritual and moral deterioration of the black labourers in Johannesburg, the estrangement of even the beneficent Whites and the unsettled Africans.

By

Ds. J. J. BUSKES

(Continued from last week)

Paton is a Christian. According to him a political programme as such cannot bring about a solution of the race question. It needs justice and love. If the policy of apartheid was a policy of love he would not have so many objections. However, it is o policy of fear and self-preservation. That is why he protests. His name is known in the whole world. But in South Africa he lives in isolation.

"A brave and lonely man" Henriette de Beaufort calls him. Both the book and the film were strongly criticised: "destructive propaganda against White South Africa - throughout the whole world." This criticism is understandable but completely unfair. Alan Paton tells the truth in his book. He has been called the Max Havelaar of South Africa. This is Paton's message: Fear governs South Africa but there is only one thing which possesses full power and that is love. There is only one possibility for South Africa: unselfish co-operation of Whites and non-Whites. Paton fears, however, that the Whites will only find hate in the Blacks by the time they have taken up their position in love. Cry, The Beloved Country. The unborn child is the heir of our dread. Men believe in brotherhood of all people but they do not want to apply that belief to South Africa. Of Alan Paton is true what Msimango in his book says of himself: I am a weak and sinful man but God has given me a task, that is all! He labours for South Africa, not for the Whites and not for the Blacks, but for South Africa. His novel ends on an early morning with the day breaking in the east. The day has dawned. But when the other day will have dawned, the dawn of our liberation from the fear of slavery, our liberation. from the slavery of fear, when this day dawns? That is a secret!

The policy of apartheid of the government is destructive. Alan Paton admits that the Africans in the Reserves will receive some form of self-government. True "Have you heard the story of the dog which went to its owner and said: Sir, I am hungry? The master who liked his dog, took a sharp knife, cut off a large piece of his tail and gave it to him to eat. Not a nice story but there is much in South Africa which is not nice."

Alan Paton regards it as most important that Whites and non-Whites should meet one another in places where every form of apartheid and discrimination is absent. Such a place the Church is not. Prayers in the Church are insincere because there is a gulf between the preaching of the responsibility which we as children of God have for one another and the willingness—when leaving the church—to accept all the privileges of the Whites and to acquiesce in the fact that the non-Whites are discriminated and wronged in every possible way. Paton regards it as disgusting. He is convinced, however, that if the Whites should awake one morning and find that there was no colour bar any more they would experience it as a liberation. He is even convinced that that is true of many of the most fanatical Afrikaners.

At the same time he realises that the outcome will be violence unless the Whites decide in favour of building a South Africa which is open for all. If they do not do that then they will maintain White supremacy by force but this will be changed into black supremacy by an even more horrible violence.

Before the war Paton was one of those who feared that probably a hundred years would be needed before a multi-racial society with equal rights for all could be established. Now he knows that we have not got a hundred years to our disposal any more. The matter requires haste. But after he has done his work Paton leaves the rest to God. Time is in the hands of God and we will have to leave it in God's hands. I am convinced he says, that when a Christian becomes obsessed by time he simultaneously begins to doubt God's providence and against this danger he must always be on his guard. We must simply fulfil our task at the post where God has placed us. For the men of apartheid the race question is a matter of life and death, for us it is a matter of justice and injustice. of humanity and inhumanity.

Besides the Anglican Church there are many other English speaking churches. Their influence is important and their opposition—in deeds—against the policy of apartheid is growing. The work of the Missions especially comes to mind. More and more men will realise what the great missionary Dr. Samuel Zwemer once said: The non-Whites are no burden for the Whites but an opportunity and a responsibility, as the little girl said to the policeman who protested when she carried a child bigger than herself through the traffic: "Mister, he is no burden, he is my brother.

Trust can only grow as spiritual fellowship grows. It hardly grows anywhere in South Africa except on the mission fields. For that very reason the missions bear such a great responsibility with regard to the race problem. In this field the Foreign Missions especially do a great work in the cultural, spiritual and religious uplift of the non-Whites. A man like Sal Tas, whom one would not suspect of too great a sympathy for Christianity, says that the Missions have done a grand work of civilisation in Africa: I have met not a few but many Albert Schweitzers who distinguish themselves from the great Albert Schweitzer only by the fact that they have been weaned from his sense for publicity." The Missions have brought the Christians of different races together in a brotherly fellowship. The Africans Minister told me that much was possible on the mission field which in other spheres was completely forbidden. I have visited different mission stations and always I have felt that mission work offers the possibility of overcoming all apartheid and discrimination.

(To be continued)

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance
Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS
—JUST ARRIVED—

- Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd.
- Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.
- Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.
- Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.
- Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.
- Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES
Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

- Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
- Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0
- Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR
Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS !
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair.
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE
39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

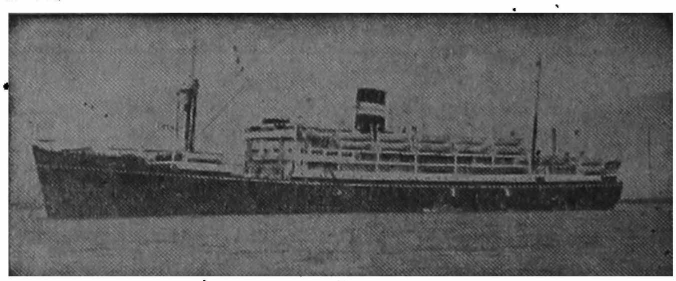

B. I. S. N. Co. Ltd.
S.S. Karanja due 21st Dec. Sailing 5th Jan. 1957.
For Bombay via Karachi
S.S. Kampala due 30th Jan. 1957. Sailing 4th Feb. 1957.
For Bombay.

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£92—0—0
Second "	"	"	"	£60—15—0
Third Class Bunk				£31—10—0

Muslim Special Food £11—10—0 Ordinary Food £4—18—0
Hindu Special Food £10—3—0 Ordinary Food £4—6—0

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—
SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.
390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

Indian Tributes To Mr. Justice Bok

A CORRESPONDENT from Kimberley reports that at the Hindu Temple (Kimberley) recently, Mr. G. N. Naidoo paid a glowing tribute to the late Mr. Justice Bok. He said: "We meet today with bowed heads and in the shadow of sorrow to mourn the loss of a great judge, a good friend and a most esteemed and highly respected citizen," Mr. Justice Bok was a former judge of the Griqualand West Local Division of the Supreme Court, Doctor of Jurisprudence (Leyden University), Barrister of the Middle Temple and Chevalior of the Legion of Honour.

Mr. Justice Bok graced the local Supreme Court bench for a period of over 15 years during which he dealt out even-handed justice tempered with many grains of mercy to the unfortunates who came before him. It fell to few members of the judiciary to enjoy Governmental confidence as did His Lordship who, in his younger days, occupied many legal outstanding posts in the State. He enjoyed the personal friendship of General Louis Botha, whom he accompanied on many important international missions in all parts of the world.

To the members of the Indian community particularly, Mr. Justice Bok was an Apostle of friendship and kindness and he regarded them with the same ties of sincerity and goodwill as they regarded him—mutual feelings, indeed, of trust and understanding.

Mr. Naidoo who had the honour of counting Mr. Justice Bok among his many personal friends, described him as tolerant, broadminded and charming, with a human understanding that was almost unbelievable.

He recalled an incident when the Judge spoke to him and said: "I realise that darkness has fallen on your people, but I counsel you as a leader of your people to lead them into calmer waters and avoid all trouble and strife. You are passing through a particular phase, as so many other nations have done from time to time, but ultimately righteousness will prevail. Remember your great leader Mahatma Gandhi taught your people to endure and conquer hatred by love.".

During his 15 years residence in Kimberley he threw himself wholeheartedly into the social sphere of the city and his philanthropic endeavours were well-known to all. He never failed to support any deserving cause, and when he left Kimberley on retirement, many public bodies lost the services and advice of a gallant and honourable gentleman beloved by the Bar, the Side Bar and the townspeople.

Conditions In Portuguese Jails Sickening

Dar-es-Salaam, Nov. 29.

A EUROPEAN woman correspondent of the Tanganyika paper "Sunday News," who visited Portuguese jails which house Goan and Indian patriots, said she was sick for a couple of days afterwards, so bad were the conditions there.

The correspondent who writes from Bombay every week under the name "Elephanta," is usually critical of India and can therefore be relied on not exaggerate what she saw.

She wrote in the paper's November 25 issue:—

"When I saw the jail conditions in Goa I not only shuddered, I was quite sick for a couple of days; and even now thinking back it makes me shudder. In a room where 40 people could be cramped, there were 68 Goan and Indian political prisoners, their cots so closely packed that they touched each other and the walls on all sides except at the foot of the cot.

"It was impossible to stand in the cell and people had to lie on their beds all the time because that was the only possible position for them. In one corner of the room was the kitchen—a couple of coal stoves, some cans and some cooking utensils. Just opposite the kitchen there was the lavatory, one lavatory for 68 people, and that lavatory was also the bath room, the shower and the washbasin.

"Since the lavatory and kitchen were in the cell, the prisoners were locked in all the time. The only time they could leave their beds was for 30 minutes on five days a week for a sanitary bit of walk in the courtyard.

"I was so horrified that I asked the commandant of the jail why he did not let the prisoners out during the day to play games or take walks in the yard, and he looked at me quite uncomprehendingly and said that the prisoners were being treated exactly like the Portuguese in Portugal and that there is no difference between the treatment given to criminals and political prisoners except that political prisoners could not work even if they wished to. No gardening, no handspinning, nothing except read a few books their relatives sent after they had passed censorship.

"Even the Portuguese get beaten in jail and they are so scared of going to jail that there are quite often cases of Portuguese soldiers deserting to India because they have done something wrong.

Uganda Prime Minister Starts Tour Of India

MR. Y. K. LULE, Uganda's Minister for Rural Development recently arrived in Delhi and started on a tour of community development areas near the Indian capital.

The Minister, who has already visited Madras and Calcutta, was received on arrival at Delhi's Safdarjung airport on Friday by Mr. Rashid Ali Baig, India's Chief of Protocol. He told waiting newspapermen that Uganda had launched her own community programmes on lines similar to those of India and was now engaged on a re-orientation of her agricultural and industrial policy.

He said he hoped his talks with Indian officials would help him to get new ideas.

Mr. Lule has already seen Asia's biggest fertiliser factory located at Sindiri in Bihar State which produces daily one thousand and two hundred tons of ammonium sulphate. He has also visited India's giant locomotive manufacturing plant at Chittaranjan, around which a new township has been built.

Mr. Lule arrived in India for an 18-day tour at the invitation of the Indian Government after completing a similar tour of Burma.—ISI.

Bharat Sangeet Vidyalaya

First Graduation Ceremony

THE Bharat Sangeet Vidyalaya held its first graduation ceremony at Atlas Chambers, Durban, on the 24th November, 1956, at 4 p.m. The President, Mr. R. Boodhay, in welcoming the guests and students said that he was satisfied to see such a unique and representative gathering, especially of musicians of the Indian community.

Acharya of the Vidyalaya (Master P. H. Narsee) conferred the title of Master upon Mr. V. D. Gohil (V. D. Makan) on his completion of "Dhrupad" with merit.

The President then asked Master V. D. Gohil to sing "Dhrupad" to demonstrate to those who were present the techniques that were involved.

After demonstration which took one and half hours to complete, he was highly complimented by all those who were present, all of whom stressed that attemps should be made to further Indian classical musical education and commend the Sangeet Acharya and his students for the keen interest they had taken in the advancement of Sangeet and especially urged the students to continue at least until they reached the "Dhrupad" stage which Master V. D. Gohil had attained.

The function was brought to a close with a Tea party. A performance of the rendering of "Dhrupad" for the benefit of the public is being contemplated.

Famous Educational Annuals For 1957

NOW ON FOR SALE—FULLY ILLUSTRATED.
JUST ARRIVED

An Ideal Gift For Boys And Girls

DON'T DELAY

GIRLS ANNUAL: New Strips, Stories, Hobbies—Illustrated	10	6
EAGLE ANNUAL: Sports, Adventures, Stories Etc.—Illustrated	10	6
SOCCER GIFT BOOK 1956 57: Full Plate Coloured Photos—Articles—Illustrated	10	6
EAGLE SPORTS ANNUAL: Stars of Sport in Words and Pictures—Illustrated	7	6
SWIFT ANNUAL: Exciting Picture Stories—Jokes Etc.—Illustrated—	7	6
RIDERS OF THE RANGE ANNUAL: Featuring Jeff Arnold & Luke—Illustrated	7	6
ROBIN ANNUAL: Stories, Poems and Puzzles—Illus.	6	6
DONALD DUCK ANNUAL:—Illustrated Coloured	7	6
RAINBOW ANNUAL: Coloured Illustrations	7	6
TOM THUMB RETURNS: (Illustrated)	4	6
DAVID'S FABLE BOOK "	4	6
BABAR THE KING "	4	6
BABAR'S TRAVELS "	4	6

D. ROOPANAND BROS.
MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS
Phone 20707. — P.O. Box 2524.
85 VICTORIA STREET, DURBAN.

FOR...
RUBBER STAMPS
AND
PRINTING
CONTACT
STANDARD PRINTING PRESS
GENERAL PRINTERS
AND
RUBBER STAMP MAKERS.
73 BEATRICE STREET, — DURBAN.
PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS
P.O. BOX 2782. "QUICKPRINT"
ESTABLISHED 1927.

JUST OUT JUST OUT

Saint Mira

By T. L. VASWANI

Though the name of Mira is a household word among Indians and her songs are sung everyday in a thousand shrines and a million homes, very little is known of her life beyond the fact that she renounced the joys and comforts of a palace for the hardships of the life of a wanderer in quest of Shri Krishna.

In words at once vivid and soul-stirring, the author of this beautiful volume portrays the inner spiritual experiences of Mira, her suffering and search, the purity of her character and her undismayed heroism and courage.

BEAUTIFUL GET-UP — LIBRARY BINDING
A Book You Must Buy For Yourself And Also Present To Your Friends.

TEN SHILLINGS PER COPY

Other recent books by Sri T. L. Vaswani which will interest you:

KRISHNA: Stories and Parables	5s.	6d.
GITA: Meditations	10s.	6d.
A Prophet of the People	5s.	6d.
In the Footsteps of the Buddha	2s.	6d

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29368.

P. HARGOVAN & CO.
(PTY.) LTD.
WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.
P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING
CO. LTD.
ESTABLISHED 1923
Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—

Meeting Of Sympathy For Arrested Leaders

A meeting was held under the auspices of the Civil Liberties Defence Committee to express deep sympathy for the arrests of the leaders of all communities on Thursday, December 6, at the M. K. Gandhi Library Hall. The Chairman was Advocate Mall, and the speakers were Prof. C. K. Hill, Prof. Kuper, Miss Florence Mkize and Mr. Alan Paton. During the course of his speech Mr. Alan Paton said: "I have been a worker of the state for nearly the most of my working life. I was first a tutor of White boys and then a tutor of Black boys. I used to speak on platforms, with regard to child delinquents, but never against the state. I used to say that children must be brought up free and I wonder today if I did right by saying so, with the way events are taking place today? Some people wanted to know if it wasn't too soon to hold a meeting, but I feel that it is the right time, because if we don't speak today, then we won't speak tomorrow. We must oppose, for our own good and also for the good of the state, because any good government must have a good opposition. No right thinking and right acting man or woman can ever be suppressed.

We must always be free in our minds and our hearts, and we must look forward to a state where, it will be treason to have racial discrimination and apartheid. This is the kind of state we have to strive for."

A resolution of sympathy was passed and the large gathering of Indians, Europeans, Colour. eds and Africans ended the meeting with the African Anthem "N'kosi Sekelele."

"Council Should Not Aid Government"

Indians Must Not Be Dispossessed Of Rights

—Says Councillor

"IF the Johannesburg. City Council is to be asked to assist the Government in dispossessing the Indians of their rights in Pageview and the Coloureds of their rights in Albertville, then its answer must be an emphatic 'No,'" said Mr. A. J. Cutten, a member of the Council's Non-European Affairs Committee, in an interview recently.

"However, we must be careful not to take simply a negative view. That will only result in the Government doing the job itself and leave the Indians and the Coloureds worse off in the end."

The municipality was the representative of the people—whether white, brown, yellow or black. The correct thing for it to do under the Group Areas Act was not only to fight against any population movement that would cause hardship or suffering, but to propound adamantly the steps which it considered to be right and just and to undertake at the same time to carry them out.

"The question whether the Council would undertake the building of houses under the Group Areas Development Act depends entirely on where the flats and houses are to be built," he said.

"In other words, it depends on the areas allocated for the racial groups concerned.

"For instance, everyone knows that morally the Indians should be left where they are in Pageview and that the Council is legally committed to the reservation of this township for Asiatics."

"Therefore, if Pageview were designated for occupation by Indians, the Council could do a good job in constructing blocks of flats for the poorer Indian, who today is being fleeced by property-owners and is living in atrocious slums.

"The Council has always intended to house Coloureds at Claremont and if this area were allocated for Coloured occupation and ownership, houses could and should be built immediately for those Coloured families who are so desperately in need today."—'Rand Daily Mail.'

Training Engineers For India's New Steel Factory

EIGHTY young Indian engineers are now in the Soviet Union undergoing training in three modern steel works The expenditure will be borne by the UN Technical Assistance Fund.

The Soviet Government has agreed to train in the USSR 686 engineers and technicians for the Bhilai steel works being set up in India. In addition to the engineers now under training, 109 engineers and 497 supervisory staff would also be sent to Russia.

The British consortium setting up another steel factory in India, provide training facilities for about 300 engineers and technicians. The UK Government has agreed to underwrite the cost of the training under the Colombo Plan.

Approximately 6,000 operative and unskilled workers will have to be trained in India for three new steel plants.—ISI.

Congresses Condemn Union's Token Participation At UN

THE South African Indian Congress and the African National Congress in a joint statement to the Press condemned the stand taken by the South African delegate, Mr. Eric Louw, at the United Nations in partially withdrawing South Africa's delegation from participation at U.N. and merely maintaining a "token or nominal representation."

The statement says: "It is to be deeply regretted that this step has been taken by a Government which does not represent the entire population of South Africa. It is certainly not in the interest of South Africa to disassociate itself from U.N. when it has so much to learn in regard to mutual understanding, mutual co-operation and peaceful co-existence of humanity, not only in South Africa but throughout the world.

"It is an acknowledged fact that the Union Government has come up for strenuous and severe criticism for denying to millions of its people fundamental human rights as embodied in the U.N. Charter by granting political, social and economic and cultural rights, rather than taking them away as it has done, since Union was formed, the world body would have had the highest respect for this country. To exclude itself from the discussion of this vital problem which may very well affect internal peace as well as world peace South Africa is shirking its responsibility towards universally accepted principles of good conduct and equity.

"The Congress movement is fully aware that the South African Government is afraid to face the bar of world opinion and be exposed because of the injustices it continues to perpetrate against the voiceless and voteless non-white peoples of South Africa under its policy of apartheid.

"Let it be known to the world forum as well as all countries which are members of UN that we in South Africa do not approve of the step taken by the Union Government. We feel that association with the world organisation is of very fundamental and utmost value in assisting to overcome difficulties in our country."

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg, 'Phone 33-1654.

African Viewpoint

Prerequisites For A United Front

THE Bloemfontein conference gave us an excellent recipe for the destruction of apartheid. It told all of us, Black, White and Brown, to create a united front and stand together through thick and thin against race hatred. It is a welcome sign of the times and an indication of the havoc wrought by Apartheid on race relations that very many people on all sides of the colour line are earnestly considering ways and means whereby such a front might be given effective form.

We have to start by facing frankly the nature of the target we want to reach against the background of the obstacles on our way.

In seeking to rid South Africa of the curse of apartheid we quite clearly do not seek to return the country to the days of Smutsian segregation or any other form of race discrimination. On the contrary we are setting out to create an entirely new society, with no colour bar in any shape or form, whether from the African side or the European side. We are setting out to create a society where a man's value will depend on the fact that he is a person and not a member of the any racial group. We have had enough of race consciousness and want no more of it.

But race consciousness has paid handsome dividends to the majority in the White community. For this reason many will fight tooth and nail against any threat to it; certainly the Naziboeties will. Where the other Whites do not fight, they might be slow to rally. It will be a gain itself, however, to get them not fighting and a positive step forward to get them rallying, even slowly. We can count only on the White Liberals, Labourites and the COD to take a firm stand promptly by the side of the non-Whites.

In planning such a front, then, we must at all times bear in mind the fact that we might not be wise to expect quick results. Even apart from White resistance, the non Europeans have not as yet learnt the habit of working together. Our strategy must also take cognisance of this fact.

Principles

Having cleared some of our sufferance simply because he is in the minority; nor must the African be placed in the position where—as in the later stages of the resistance movement—he will feel that he is being exploited.

Secondly, the programme should be one on which there will be maximum agreement and the minimum of controversy. The Freedom Charter is a flop to-day because the Left wanted to show the world they were the bosses of the ANC and in doing that overshot their mark and gave the ANC a disastrously bad shaking as a result. I am glad no responsible Congressman in his senses stands up and talks about the Charter today—certainly, not after the Bloemfontein resolution. Since the Bloemfontein resolution killed the Freedom Charter, we might next concentrate on things to heal the wounds it (the Charter) caused.

By

JORDAN K. NGUBANE

Thirdly, we shall need a long-term programme to defeat apartheid, which will be divided into a series of short term plans of action working into one another—one giving rise to the next after it until the momentum of events took us to the society we have in mind.

Finally, we shall be wise, for a start, to concentrate on those groups most likely to work with the minimum of friction. In this connection, to be effective the front will have to be an alliance of all the people and not only of the political organisations we know and, worse still, of their leaders. We have seen how the ANC-NIC alliance has degenerated into a unity confined to the top-men; something of which the people in the streets are not visibly conscious.

When the new alliance starts moving we might tackle groups like the anti-republicans, the Black Sash; the Federals; the White university students, etc. But we must be careful to send them invitations from the word go and then await their actions.

Programme

A programme which would pro-

(b) Acceptance of the United Nations Charter;

(c) Intensified organisation.

How shall we set about creating the front we desire? For obvious reasons we shall need to start by calling together interested organisations of all types. We would then set up machinery to co-ordinate their activities. And here we shall be wise to give every group of organised opinion effective representation. Failure to do this will destroy unity. For, we must remember, to be effective such a front must necessarily include organisations like the Churches, for example.

Initially the co-ordinating agency would function until the pressure of events necessitated a merger of the organisations in the front, if that is found desirable—or until a new grouping was rendered necessary by events.

Propaganda Possibilities

At the same time we must realise that the Bloemfontein conference gave us an excellent argument by which to throw apartheid out of any court which is not "packed." Let us use it without tiring.

Firstly, we must do all in our power to keep the Bloemfontein challenge in the public eye. Let us make people think about it. In passing I am not blind to its implications for the 1958 general elections in the White community. If we can sharpen the challenges it raises in such a way that the White electorate is called upon to pass judgment on policy against their background, why, let us thank our stars the conference met.

On the White side the United Party has been saying a lot of things about consultation with the African. At Bloemfontein the African said he wants to consult and co-operate with his White countrymen. What is the United Party going to do next?

Blomfontein places us in the position where we can show to the hilt that apartheid is wrong; that the Nationalists are dangerous people. We must use their own reactions to the Bloemfontein resolution to convince White opinion that they are incapable of understanding the African; that all they are doing is to turn the African and emphasise in the manner possible for the Churches.

In particular, we must take a new look at the Dutch Reformed Church. I am for a more aggressive assault on those citadels of complacency called the English Churches. They do not live up to their own principles. The DRC is different, here. Our strategy towards it should be to create in its mind doubt and uncertainty about apartheid in the light of apartheid's crushing of Christian and human values in dealings with African Christians. In other words we must do all in our power to carry the Dutch Reformed Church with us as well.

Finally, in this category, I think it is time we told the world a little more loudly about what the other people of South Africa, the decent men and women who want peace, happiness and security for themselves and all their countrymen, are doing to rid the country of the racial strife fomented by apartheid. Let us never stop attacking apartheid on moral grounds because it is so wicked and cruel.

When we have weighed all these things we must consider making a bold bid to awaken African opinion to the responsibilities of Black millions in the great fight against apartheid. That will be the most decisive blow against apartheid.

From then onwards the momentum of events will carry us straight to a free society of equal men. But it will all require hard work; very hard work and collossal sacrifices. The hour is glorious; let us be the men and women to match it.

Scholarship For Africans Founded

A £2,000 university African scholarship fund was one of the projects founded this year by the Sisterhood of the United Progressive Jewish Congregation, said Mrs. L. Kantor, chairman of the Sisterhood, at the annual general meeting held in the Temple Israel Hall.

Already £1,400 of this sum had been raised.

Another achievement was the foundation of the Golden Age Club for old age pensioners in the Sisterhood Cottage.

Rabbi Dr. M. C. Welter, the chief minister, who addressed the meeting, said that the Sisterhood specialised in social justice and social welfare activities, and worked specifically for the non-European

Santiniketan—"Abode Of Peace"

Soon after India became independent, Santiniketan was reorganised. It has been incorporated as a statutory full-edged university, with a much wider curriculum, offering courses to meet the needs of the new India. But emphatically it has not lost its special nature, or become a replica of other universities. It has preserved its autonomy, its traditions, its spirit, and its special customs, its insistence on the living personal relation of teachers and pupils, it cultivation of the harmonious corporate life.

By
GUY WINT
(Continued from last week)

Today Santiniketan is at once school, university, research institution and international centre. The school is co-educational; boys and girls live in separate hostels but share the same classrooms, kitchens and playgrounds. In the university, nearly all the ordinary subjects may be studied; but following tradition established by Rabindranath, students are encouraged to combine "light-bearing" subjects—those inviting study for their own sake—with "fruit-bearing ones"—those which have practical usefulness. "Fruit bearing" is very much in the centre of the research programme of the institution. At the neighbouring centre Sriniketan, some of the most stimulating work in modern India has been done on the sociology of peasant life and on methods of rural education. The man or woman who obtains part of his education in the College of Music and Dance is urged in due course to move over to Sriniketan and study his countrymen working at their humbler tasks.

Because of its international reputation, Santiniketan soon attracted scholars from the outside world. It became, and has remained, one of the most cosmopolitan places in Asia. This has been reflected in journals and annals which are published by the institution.

What can Santiniketan give to India, and to the world, in the coming decades? Perhaps it will serve best by continuing to proclaim the same principles as in the past—especially the principle that a university is not a hierarchy, and that student and teacher should live not in relations of subordination but of companionship and common dedication to their ideals. If Santiniketan continues steadfast to this, it will do much. But no healthy institution stands still. Santiniketan will inevitably grow and change. One of its most interesting ventures at the moment is the systematic training of teachers intended for the villages. More will probably be heard of this in the future; it is a development which would certainly have delighted Rabindranath Tagore's friend, Mahatma Gandhi.

In the 20th century world of volcanic upheavals, Santiniketan has remained true to its name. It is an abode of peace. Its Chancellor, Jawaharlal Nehru, has declared the resolve of his Government that everything shall be done to enable it to grow and prosper according to its own nature. "I have Santiniketan very much in my mind," he said recently, "and feel that it is our national duty which Rabindranath Tagore entrusted to all of us to make it possible for this institution to prosper."—(UNESCO).

Dalai Lama In India For Anniversary Of Lord Buddha

THE Dalai Lama and Panchen Lama of Tibet have arrived in Delhi on a five-week tour of India at the invitation of the Indian Government. Both are revered leaders of the Buddhist world and their presence in India at this time hightens world interest in the celebrations to mark the 2,500 anniversary of the Buddha's death.

The Dalai Lama is the spiritual and the Panchen Lama the temporal head of Tibet and both rank high in the political hierarchy of the People's Government of China. Their visit therefore is interpreted as a further step to strengthen the ties between India and China on the one hand, and as recognition by China of the cultural and religious links between Tibet and India on the other.

During their stay in Delhi, the Lamas will visit Mahatma Gandhi's mausoleum, the Bhakra Dam and the Taj Mahal, Sanchi, Ajanta and Ellora caves.

When the Lamas crossed the 14,000 ft. Himalayan pass on the Tibet border into Sikkim, they were welcomed by the Maharaja of Sikkim and Mr. Appa B. Pant, Indian Political Officer, and given a guard of honour by an Indian army unit—I.S.I.

Table Tennis Tournaments At Sea

THROUGH the tireless efforts of Mr. Romeo Fernandes the Welfare Officer of the S. S. Karanja, a Table Tennis Tournament is held on both the outward and inward voyages. Hajee E. H. Ismail, of Durban, presented a trophy known as the "Hajee E. H. Ismail Trophy —to R.M.S. Karanja." Since its inception four tournaments have been held and large entries received. The first tournament which attracted 56 entries, was held on July 29, 1956. Mr. Jitendra C. Anadkat, a medical student of B. G. Medical College, Calcutta, was the winner when he beat Dr. H. Bhatt, M.S. of Hindu Hospital, Surat, in a close contest.

The second was held on August 13, 1956, when 65 players took part.

Mr. Ferdinand Rodriques beat Mr. B. T. Glover, Chief Engineer of the Karanja, in the final.

Eighty-two players, including several champions and ex-champions of India, Pakistan, Kenya, Uganda, Dar es Salaam and South Africa entered in the tournament which was held on September 29. The final was between the ex-South African champion Mr. Ismail M. S. Randeree and Mohamed Riaz Qureishi, a medical student at the Lahore Medical College, when the latter won in five sets.

The last tournament held on October 13th, 1956, attracted 74 players. Professor Amonker ex-champion of Wilson College, Bombay and Mrs. Machedo women's single champion of Goa, were among the participants. Mr. Surendra K. Bhalla of Punjab beat Jack Birtto, who represented Pakistan in Hockey at the Olympic Games,

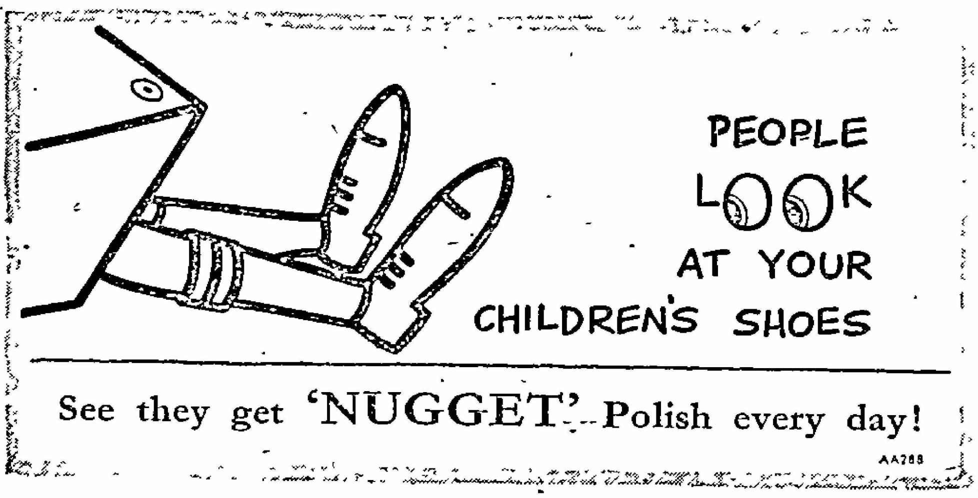

Be qualified for £2,000 salaries offered in accountancy; secretaryship; costing banking; municipal services. Write for "The Direct Way to Success," the free book that starts you on a successful career through tuition by The School of Accountancy, P. O. Box 4592, (Z) Johannesburg. 47 years of successful educational service.

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

has pleasure in announcing that she has been appointed as
Agent for:—

NATIONAL MUTUAL LIFE ASSOCIATION OF AUSTRALASIA LTD.

(INCORPORATED IN VICTORIA, AUSTRALIA,)

ESTABLISHED 1869

which now offers life policies at specially reduced rates for Indians.

A LIFE POLICY WITH THE NATIONAL MUTUAL ENSURES ABSOLUTE SECURITY WITH GOOD BONUSES

Please write or inquire for further particulars:

106 Mansfield Road, DURBAN.

P.O. Box 476. Telephones: 47888.

Telegrams & Cable: "SORABTEM." 47453.

for shine

Every tin of Sunbeam is a tin of sunshine. See what a wonderful, dazzling shine it gives to your stoeps. A quick shine. A long-lasting shine. A *Sunbeam* shine! Red, green and black for stoeps. White, light and dark for floors and furniture.

Shines...and shines...and shines

9671

Whenever, wherever infection threatens, doctors and nurses take elaborate antiseptic precautions. Nothing is left to chance. Almost every hospital and clinic, in Southern Africa, and in many countries overseas, relies on Dettol. This pleasant, non-poisonous fluid, deadly to germs, is harmless to the delicate human tissues the germs invade. In the home, as in the hospital, Dettol is the safe way to safety.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

Printed and published by Mrs. Sushila Gandhi at Phoenix Natal.

જે લોકો ઇશ્વર પર જ આધાર રાખે છે તે મરેલાં કે, જીવતાં માનવી પર કદી આધાર નહીં રાખે. આ વિચાર તું દિલમાં બરાબર ઉતારશે તો કદી શોક નહીં કરે.

—ગાંધીજી.

ઈન્ડિયન

ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

મારી શાંતી અને વિનોદનું રહસ્ય ઇશ્વર એટલે કે સત્ય પરની મારી અચળ શ્રદ્ધામાં છે. હું કાંઇ જ કરવાને સમર્થ નથી એનું મને પૂર્ણ ભાન છે.

—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૪ મું—અંક ૪૬ | તા. ૭ ડીસેમ્બર, ૧૯૫૬. | છુટક નકલ પે. ૬

૧૪૦ નેતાઓની પ્રભાતમાં થએલી ધરપકડ

એકસોને ચાળીસ નેતાઓની ગઈ કાલે તા. ૫મી ડીસેંબરના સવારના પ્હોરમાં ઘરમાં ધાડ પાડીને પોલીસોએ સમસ્ત યુનીયનમાંથી ધરપકડ કરી છે. બધાને પકડી પોલીસ સ્ટેશને લઈ જવામાં આવ્યા હતા અને ત્યાંજ તેમની ઉપર રાજદ્રોહનો આરોપ મુકી ખાસ મીલીટરી પ્લેનમાં જોહાનીસબર્ગ લઈ જવામાં આવ્યા છે.

આ પગલુ એટલુ બધુ ખાનગી રીતે લેવામાં આવ્યું હતું કે, એરોપ્લેનના પાયલોટને પણ ખબર ન્હોતી કે, તેને શું કરવાનું છે. વિમાન પ્રિટોરીયાથી મોકલવામાં આવ્યું હતું. આ ધરપકડ ગયા વરસે જે બધી સંસ્થાઓ અને નેતાઓના ઘરોપર ધાડ પાડી કાગળીયાઓ જપ્ત કર્યા હતા તેના અભ્યાસ બાદ કરવામાં આવ્યાનું જણાવવામાં આવ્યું છે. ડરબનમાં ૨૦ કરતા વધુ લોકોને પકડયા છે જેમાં ૪ યુરોપીયન સ્ત્રી તથા પુરૂષ પણ છે. મેરીટઝબર્ગમાં એક આફ્રિકન અને એક હીંદી ડાકટરને પકડવામાં આવ્યા છે. રેડ—જોબર્ગમાં—૩૫ લોકોને પકડવામાં આવ્યા છે જેમાં એક એડવોકેટ એક પાદરી, અને ટ્રેડ યુનીયનના ઓફીસરો તેમજ બીજાને પકડયા છે.

અએ વરસે ધાડ પાડવામાં આવી હતી તેને અનુસરી આ ધરપકડ કરવામાં આવી છે. પોલીસોએ તેનો અભ્યાસ કરી અને શક પડતી વ્યકતીઓ પર તપાસ રાખી નોંધો કરી એટરની જનરલ સામે મુકવામાં આવી હતી તે પરથી રાજદ્રોહનો આરોપ તેઓપર મુકવામાં આવ્યો હતો અને તેને અનુસરી આ ધરપકડ કરવામાં આવી છે.

૪૮ સંસ્થાઓમાં ધરપકડ

૪૮ સંસ્થાઓના સભ્યોને પકડયા પછી પોલીસે તપાસ વોરંટ બતાવી ઓફીસોની તપાસ કરી હતી અને કેટલાક ખરીતાઓ અને હિસાબના ચોપડા વિગેરે કબજે કર્યા હતા. આમાં સભ્યોની નામાવલીની નોંધ પણ તેઓના હાથમાં ગઇ છે.

સંસ્થાઓમાં સાઉથ આફ્રીકન કોંગ્રેસ, સાઉથ આફ્રિકન ઇન્ડિયન, કોંગ્રેસ નોન-યુરોપીયન યુથ મુવેમેન્ટઝ, ટ્રાંસવાલ ઇન્ડિયન કોંગ્રેસ, તેમજ કેપ અને નાટાલની ઇન્ડિયન કોંગ્રેસો, સ્પ્રીંગ ઓફ વીમન, ધી સાઉથ આફ્રિકન સોસાયટી ફોર પીસ એન્ડ ફ્રેન્ડસીપ સોવીયેટ અને વિશ્વશાંતીની સંસ્થા સાથે જોડાયલી હતી. સ્ત્રીઓની સંસ્થામાં સાઉથ આફ્રિકન ફેડરેશન ઓફ વુમેન હતી. ફ્રેંડસ ઓફ ચાયના સોસાયટી પણ આમાંથી છુટી નથી.

જાણીતી પકડાયલી વ્યકતીઓમાં ડો. જી. એમ. નાયકર, ચીફ, એ. જે. લુટુલી જેઓ કોંગ્રેસના પ્રમુખ છે. તેમજ પ્રોફેસર મથુઉઝ. જેઓ ફોર્ટ હેયરના આચાર્ય છે. કેપના નેટીવ પ્રતિનિધિ મી. લીવોર્ડન, પકડાયા છે. મી. ઇસ્માઇલ મીર જેઓને ટુકમુદત પર એપેન્ડીટનું ઓપરેશન કરવામાં આવ્યું હતું તેઓ હાલ ઘરમાં છે તેમની પણ ધરપકડ કરી છે પણ સારા થાય ત્યાં સુધી ઘરમાં રહેવા દેવામાં આવ્યા છે અને ઘરપર પોલીસનો જાપ્તો છે.

> **સિનેમાંનો અર્થ**
>
> સિનેમાં—પૈસા લઇને કોટડીમાં પુંરી રાખનાર ત્રણ કલાકની જેલ માનવને મનગમતી જેલ સેતાનનું કારખાનું.

આ બારામાં ન્યાયખાતાના પ્રધાન મી. સ્વાર્ટ નિવેદન બહાર પાડી જણાવ્યું છે કે, "પોલીસે આજે ૧૪૦ માણસોને જેમાં—યુરોપીયન, ઇન્ડિયન, નેટીવ, અને કલર્ડ સમસ્ત યુનીયનમાં થી પકડવામાં આવ્યાં છે. જેઓની ઉપર રાજદ્રોહનો આરોપ મુકવામાં આવ્યો છે અને કેદીઓને વિમાનથી જોહાનીસબર્ગ લઇ જવામાં આવ્યા છે.

વધુમાં સ્વાર્ટ જણાવ્યું છે કે, "જે

નીગ્રો સંસ્થાને દક્ષિણ આફ્રિકાપર કરેલો હુમલો

યુનોની સામાન્ય સભામાં આંતરરાષ્ટ્રીય પરીસ્થીતીપર થતી ચર્ચા વખતે લેટીન અમેરીકાના હીટીટી નિગ્રો સંસ્થા જે પ્રજાસત્તાક છે તેને દક્ષિણ આફ્રિકાની રંગભેદની નિતીપર હુમલો કર્યો હતો.

દક્ષિણ આફ્રિકાના આંતર ખાતાના પ્રધાન એરીક લોના નિવેદનમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે હાલની બેઠકમાં જે સવાલ ચર્ચાશે તે વખતે તે બેઠકનો યુનીયન સરકાર અસહકાર કરશે તેના આખા દિવસની સામાન્ય ચર્ચા વખતે ૧૪ દેશોમાંથી ફકત આ એકજ દેશે ઇસારો કર્યો હતો.

મી. જેકકયુસ. એન. લીગર કે જેઓ હીટીટીના મુખ્ય પ્રતીનીધી છે અને ૪૦ લાખ રંગવર્ણીઓનું પ્રતીનીધીત્વ ધરાવે છે તેમણે એરીક લોના ભાષણને દક્ષિણ આફ્રિકાનું "ઢોકલુ" કહ્યું હતું.

દક્ષિણ આફ્રિકાની રંગભેદની નિતી પર હુમલો કર્યા પછી મી. લીગરે કહ્યું હતું કે, ઇતીહાસના પુર સામે તરી જવાના ફાંફા મારવા જેવું કાર્ય યુનોનો અસહકાર કરીને યુનીયન સરકાર કરી રહી છે.

યુનોની કાયદા સમીતીમાં એશીયા અને આફ્રિકાને સ્થાન આપો

હિંદે યુનોની મુખ્ય શાખાને જણાવ્યું હતું કે, યુનોની કાયદા સમીતીમાં ઓછામાં ઓછી ત્રણ બેઠક પાંચ વધુ બેઠકો જે રાખવાનું યુનોએ નકકી કર્યું છે તેમાંથી એશીયા અને આફ્રીકાને મળવી જોઇએ.

હીંદના પ્રતિનીધી શ્રી જી. એસ. પાઠકે જણાવ્યું હતું કે, આ સમીતીનું કાર્ય દેશોમાં સારા કાયદાઓ અને બંધારણો રહે તે જોવાનું છે. હાલના ૧૫ સભ્યોમાંથી પાંચ મોટા દેશોમાંથી, ચાર લેટીન અમેરીકા, બે પશ્ચીમ યુરોપ, બે પુર્વ યુરોપ અને બે એશીયામાંથી છે. આફ્રિકન અને એશીયાના દેશોમાં જાત જાતના લોકો વસે છે અને તેમનો ઇતીહાસ ઘણો જુનો છે. ત્યાં ઘણા કાયદાઓ અને રીત ભાતો પ્રવર્તે છે. આથી આ દેશનુ પ્રતિનીધીત્વ ઘણુ ઓછું છે અને આફ્રીકાનું થોડું પણ નથી. અને તેથી જ અમે ઇચ્છીએ છીએ કે નવી પાંચ બેઠકોમાંથી ઓછામાં ઓછી ત્રણમાં દેશોને મળવી જોઇએ.

> **શ્રી અરૂણ ગાંધી**
>
> સ્વર્ગસ્થ મણીલાલ ગાંધીના પુત્ર શ્રી. અરૂણ ગાંધી તેમના પિતાજીની ભષ્મ ત્રિવેણીમાં પધરાવવા સ્ટીમર કંપાલામાં તા. ૫ ડીસેંબરના ગયા છે. તેઓ ૯ વરસ બાદ હીંદ જતાં હોઇ તેમના કુટુંબના વડીલોના સમાગમમાં પણ આવશેજ. હીંદમાં તેઓ ૮–૧૦ માસ ગાળવા ધારે છે.

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૭ ડીસેમ્બર, ૧૯૫૬.

ઈલાયદાપણા સામે પગલુ ભરવાનો વખત આવ્યો છે

જેઓ આફ્રિકાનર નેશનલીસ્ટ વિચાર સરણી ધરાવતાં નથી તેઓને તે બીબામાં ઢાળવાનો ઈલાયદાપણાનો હેતુ છે. આફ્રિકાનર નેશનલીસ્ટોનું માનસ બીજાને ગુલામ બનાવવાનું અને પોતે તેના ઉપરી થઈ રહેવાનું છે. અહીં અમે "ગુલામ" શબ્દ વાપરીએ છીએ તે પૂર્ણ વિચારપૂર્વક વાપરી રહ્યા છીએ કારણ ઈલાયદાપણું એ ગુલામીનું વંશજ છે.

આજે આફ્રિકાનર વિચાર સરણીના મુખ્ય નાયકો એ છે કે જે લોકો ઈલાયદાપણાની વિચાર સરણીને અનુસરી ઉચ્ચ નિચના ભાવો પેદા કરે છે અને માનવતાનો નાશ કરે છે તેઓ—નહીં કે જે આફ્રિકાનરોએ એક સંયુકત સાઉથ આફ્રિકા માટે યુનીયનનો આદર્શ ઘડયો હતો તેઓ—સ્ત્રી અને પુરૂષો જેઓએ પ્રતિજ્ઞા પૂર્વક માનવતાનો ત્યાગ કર્યો છે અને કાળા રંગના પોતાના દેશ બાંધવો સાથે હળીમળીને ન રહેતા એક જુદોજ વાડો પેદા કર્યો છે.

જે લોકોએ ગુલામીની પ્રથા બંધ કરવા કેપ છોડયું અને ગુલામોને બંધન મુકત કર્યા પણ તેમની ગુલામો માટેની જે ભાવના હતી તે તેઓના મનમાંથી દુર નથી થઈ. એજ ભાવના ટ્રાંસવાલના બંધારણમાં જણાઇ આવે છે. આ બંધારણ કહે છે કે, "ઓર પ્રજા, રાજયમાં કે ચર્ચમાં કાળા ગોરાને સમાનપણે કદી નહીં જોય."

આજ ભાવના ડચ રીફોર્મ ચર્ચ પણ સેવે છે. અને નેશનલીસ્ટ સરકાર પણ એજ ભાવનાથી આજના ઈલાયદાપણાના કાયદાઓ ઘડી રહી છે. તેથી જ આજે સભ્ય દુનીયા આફ્રીકાના નામથીજ ભડકાય છે. ગુલામ રાખનારાનું માનસ એવુંજ બંધાયલું હોય છે કે, તે પછી ગુલામને માણસ તરીકે સ્વીકરવા અને સમાન ભાવે જોવા કદી તઇયાર થતુંજ નથી. સાઉથ આફ્રિકાના સત્તાધિશો બીન-ગોરાઓને સુખી અને સારા જોવાને જરા પણ રાજી નથી. તેઓની સામે કે પછી તેઓથી દુર પણ બીન-ગોરાઓ આનંદમાં રહે તે તેઓને પસંદ નથી. તેઓ ઇચ્છે છે કે બીન-ગોરાઓ હમેશા તેઓને સલામ ભરતા અને હાજી હા કરતા રહે બીન-ગોરાઓ ઘડીભર પણ ભુલી ન જાય કે તેઓ ગુલામ છે તેને માટે તેઓ પોતાનો ચાબખો હમેશા વીંઝયા કરે છે.

આનુ પરીણામ એ આવશે કે વર્ષોથી બંધારણ અનુસાર ગોરાઓ જે હકક ધરાવતાં હતા તેઓ પણ પોતાના ચોકકસ હકકો ખોશે. દાખલા તરીકે, ન્યાય ઉપર સરકારની સત્તા અને આફ્રિકન શિક્ષણમાં ઈંગ્લીશને સ્થાન ન આપવું વિગેરે નાગરીક હકકો, અને પાસપોર્ટનો કાયદો.

આ બધા કાયદાઓથી હીંદીઓને આર્થીક નુકશાન ઘણું થશે અને બેકારી વધુ પ્રસરશે લગભગ આફ્રિકનોની સ્થીતીને દરજ્જે તેઓને ઉતારી મુકશે. હીંદીઓએ પોતાના વેપાર ઉદ્યોગો, માલ મીલકતો, અને ખેતરો સરકાર સ્થાપીત કીંમતે વેચવા પડશે અને જુદા વાડાઓ યુનીયનમાં બધેજ જે નવા સ્થાપવામાં આવી રહ્યા છે ત્યાં જઇ ફરી ગણેશ કરવા પડશે.

આફ્રિકનોને સાવ કંગાલ દશામાં તો મુકીજ દીધાં છે પણ હવે તેઓના મનની સ્થીતી પણ સાવ નપુસંક કરી દેવા ઇચ્છે છે. હવે આફ્રિકન બાળકો એવી શાળાઓમાં જ્ઞાન મેળવશે કે જે બાન્ટુ કેળવણીના ધારાની નાની બારીમાંથી સંકુચીત દ્રષ્ટીથી બ્હારની દુનીયાને નીહાળશે, તે જાતી તીરસ્કારને, ગોરી વર્ચસ્વતાને જોશે, હજારો બાન્ટુ બાળકો ફકત ગુલામીના વાતાવરણમાં જ ઉછરશે.

આ બધાનું અંતીમ સર્વનાશમાંજ પરીણમશે. મતાધીકારો ધરાવનારા ગોરાઓ તરફથી આપણે ફકત ગુલામીનો વારસોજ મળ્યો છે જે સ્થીતી નિર્દય અને શરમ ભરી છે. કારણ આ દેશના સત્તાધીશો નાઝી જરમનીના આધ્યાત્મીક વારસદારો છે. અને તે લોકો સારી રીતે જાણે છે કે દશવરસ પહેલા નાઝી વિચાર સરણી ધરાવતાં તેમના જરમન આધ્યાત્મીક સાથીઓની શી દશા થઇ હતી.

નેશનલીસ્ટ સરકારે સાઉથ આફ્રિકાની પ્રજાનો વિશ્વાસઘાત કર્યો છે. તેઓ આજે સ્વાર્થ દ્રષ્ટીએ ફકત નેશનલીસ્ટોના ભલા માટેજ રાજ્યના કાયદાઓ ઘડી રહ્યા છે.

આપણે એમ ન માનવું જોઇએ કે, નેશનલીસ્ટો રાજકીય જ્ઞાન ધરાવતાં નથી પણ તેઓની રાજકીય વિચારસરણી ઈલાયદાપણાની તેમની નિતીને પરીણામે નપુંસક બની ગઇ છે અને તેથી જ તે દેશને માટે ભય કરતાં છે. આ પરીસ્થીતીની સામે દીવાદાંડી ધરવામાં નહીં આવે તો સમસ્ત દેશનો તેનાથી નાશ થશે. જેઓ આ સ્થીતી જોવા નથી ઇચ્છતાં તેઓની એજ ફરજ છે કે નેશનલીસ્ટ ગમે તેટલા બળવાન હોય છતાં તેમનો સામનો કરી તેમને રોકવા. ગમે તેટલી સત્તા બળવાન હોય પણ તમામ દેશની પ્રજાના સંગઠીત બળ સામે તેનું બળ નમીજ પડશે.

હીંદીઓને આર્થીક રીતે પાયમાલ કરીજ રહ્યા છે. સાથે સાથે જે જુજ આફ્રિકનો આગળ વધી આર્થીક પ્રગતી કરી રહ્યા છે તેઓને પણ અટકાવવામાં આવે છે. પ્રત્યેક વિચાર શિલ માણસોએ હવે પગલુ ભરવા માટે તઇયાર થવું જોઇએ કારણ જેઓ ઇલાયદાપણાના પંજામાં સપડાયા છે. તેમની સ્થીતી ઘણી કરૂણાજનક દીનપર દીન થશે.

સરકારનું ગાંડપણ વધતું જાય છે કારણ તેની સામે મકકમ આપણો વિરોધ ખરૂં જોતા છે જ નહીં. આજે હવે વખત આવ્યો છે કે આપણે બધાએ ભેગા થઈ કડક વિરોધ કરવાની જરૂર છે. બધી ગોરી સંસ્થાઓ કે, દુકાનો યા બીજી ચીજો જેમાં રંગભેદ છે તેનો પુર્ણ બાયકોટ કરવો જોઇએ.

આફ્રિકાનર નેશનલીસ્ટોની સાન ત્યારેજ ઠેકાણે આવશે. જ્યારે તેનો બરાબર જોરદાર સામનો કરવામાં આવશે. આ રાજદ્વારી સત્તાધીશોની સાન ઠેકાણે લાવવાની ખાસ જરૂર હવે આવી લાગી છે.

માનવજાત પરની આફત ટાળવા

ભારતના ઉપ-પ્રમુખ ડૉ. રાધાકૃષ્ણને નેશન્સ લીગ ઓફ પેન ફ્રેન્ડસની બે દિવસની પરિષદની સમાપ્તિ વખતે ન્યુ દીલ્હીમાં બોલતાં કહ્યું હતું કે "માનવી પરથી જો આફત ટાળવી હોય તો લશ્કરવાદ અને રાષ્ટ્રવાદના જુના ખ્યાલોનો નાશ કરવો જોઇએ; કારણ કે વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીના આ જમાનામાં માનવજાત સામે "પરસ્પરની આબાદી કે વિનાશ" એ બે વિકલ્પો રહેલા છે.

ડૉ. રાધાકૃષ્ણન દેખીતી રીતેજ મસર અને હંગેરી પરના આક્રમણોને ખ્યાલમાં રાખીને બોલી રહ્યા હતા. તેમણે કહ્યું હતુ કે માનવીના જ્ઞાનમાં ઘણો વધારો થયો છે છતાં કમનસીબે, દુનીયા ઝઘડાઓ અને જંગાલિયતમાં છિન્નભિન્ન થઇ ગઇ છે. સમર્થ રાષ્ટ્રો નબળા રાષ્ટ્રોને વશ કરી તેમની કત્લેઆમ કરી રહેલ છે.

તેમણે ચેતવણી આપી હતી કે અણુયુદ્ધમાં કોઇ પણ રાષ્ટ્રોનો વિજય નહિ હોય, દુનીયા સામે એ ભયંકર આફત ઉભી કરશે. આવાં કૃત્યોમાં રાચતાં રાષ્ટ્રો પોતાને જ નુકસાન કરશે. માનવીના નાશને ટાળવા માટે હૃદય તથા કલ્પનાશકિતને જાગ્રત કરવાના શિક્ષણની આવશ્યકતા છે.

ડૉ. રાધાકૃષ્ણને કહ્યું કે માનવ સંબંધોમાં અન્ય કરતાં પોતે ઉચ્ચતર છે એવી ભાવના સંઘર્ષો જન્માવે છે. આપણે બધાં જ એક દૈવી શકિતનાં સંતાનો છીએ એવી ભાવના ખીલવવાની જરૂર છે. વિશ્વસંવાદની સિદ્ધિ માટે આપણે આપણા સમગ્ર વ્યકિતત્વનું સમીકરણ કરી દેવું જોઇએ.

કોંગ્રેસ યુનીયનને અપરાધી ઠેરવે છે

સાઉથ આફ્રીકન ઇન્ડીઅન કોંગ્રેસ અને આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસે એક નિવેદન બહાર પાડી જણાવ્યું છે કે, "સાઉથ આફ્રીકાના પ્રતીનીધી મી. એરીક લો જેઓએ યુનો સાથે ભેગા મળી સાઉથ આફ્રીકાના સવાલનો નિવેડો લાવવાનું યુનોમાં અસ્વીકારી યુનીયનને અપરાધી બનાવ્યું છે."

વધુમાં નિવેદન જણાવે છે કે, "આશ્ચર્યની બીના છે કે, આવું પગલું એવી સરકાર તરફથી લેવામાં આવું છે કે, જે સાઉથ આફ્રિકાની લઘુમતી નું પ્રતીનીધીત્વ ધરાવે છે. યુનોમાંથી ખસી જવું સાઉથ આફ્રિકા માટે લાભ દાઇ નથી જ. જ્યારે એકબીજાના સહકારે, શાંતી ભર્યું માનવ જીવન જીવવાને માટેનું વાતાવરણ સર્જ વાની ઘણી જરૂર છે—ફક્ત સાઉથ આફ્રીકામાં જ નહીં પણ સમસ્ત દુની- યામાં ત્યારે આવું પગલું ભરવું મુર્ખાઇ ભર્યું થઇ પડે છે.

"બધાનેજ ખબર છે કે, સાઉથ આફ્રિકાની મોટા ભાગની પ્રજાને તેના માનવ હકકથી વંચીત રાખવામાં આવે છે. યુનોના ચાર્ટરમાં સ્વિકારાયા છે. તે માનવ હકો જે યુનીયનની સ્થાપ નાના કાળથી ઝુટવી લેવાયા છે તે જો આપવામાં આવ્યા હોત તો આજે આ દેશ દુનીયાની નજરમાં ઉચ્ચ સ્થાને હોત. આ મહત્વના સવાલને ચર્ચવાનું નાકારવાથી કદાચ આંતર શાંતીને અને દુનીયાની શાંતીને સાઉથ આફ્રીકા પોતાના જોખમે ધકો પહોંચાડી રહ્યું છે કારણ વિશ્વ તરફના સારા વર્તનના આદર્શનો તે ભંગ કરે છે.

"સાઉથ આફ્રિકાની સરકાર અવાજ વગરના અને મત વગરના બીન ગોરા ઓને ઇક્ષાયદાપણાની નિતીના સ્વીકારે થી જેવી રીતે જોય છે તેની સામેના દુનીયાના મતને તે જવાબ આપી નથી શકતું અને તેથી જ આ પગલું ભર્યું છે એમ મકકમ પણે કોંગ્રેસ માને છે.

"દુનીયાને આપણે જણાવી દેવુ જોઇએ જે દેશો યુનોમાં છે તેઓ તેમજ બીજા દેશોને પણ કે, યુનીયન સરકારે જે પગલુ ભર્યું છે તેને સાઉથ આફ્રીકા સ્વીકારતુ નથી. અમે દુનીયા ની યુનો સંસ્થા સાથે જોડાઇ રહેવા માંગીએ છીએ કે જે આ દેશમાં આવ નારી મુશીબતોને વખતે ઘણુ અગત્યનું બની રહેશે."

પોરચ્યુગીઝ જેલની સ્થીતી બીમારી ફેલાવે છે

દારેસલામ, નવેમ્બર ૨૯.

'સન્ડે ન્યુઝ'ની યુરોપીયન ખબર પત્રીએ પોરચ્યુગીઝ જેલની મુલાકાત લીધી હતી અને ત્યાની હવા એટલી ખરાબ હતી કે એ મંદવાડનો ભોગ બની હતી.

મુંબઇથી જે ખબર પત્રી દર અઠ- વાડીએ "એલીફન્ટા"ને નામે હમેશા હીંદના બારામાં મોટે ભાગે વિરોધી લખાણો લખે છે તેથી આ બારામાં તે અતીશય ચોકતી કરતી હોય એમ માન વાને કારણ નથી. તે પોતાના પત્રમાં જણાવે છે કે,

"મેં જ્યારે ગોવાની જેલ જોઇ ત્યારે હું ફક્ત ધ્રુજીજ નથી ઉઠી પણ હું બીમાર પણ પડી ગઇ છું. અને આજે પણ હું તેનો વિચાર કરૂં છું ભારે ધ્રુજારી શરીરમાંથી પસાર થાય છે.

"જે ઓરડામાં ૪૦ માણસો પુરવાની જગા હતી તેમાં ૬૮ ગોવન અને હીંદી રાષ્ટ્રીય કેદીઓને ગોંધવામાં આ- વ્યા હતા. અને તેમનાં ખાટલા એટલા બધા નજીક રાખવામાં આવ્યા હતા કે તેઓને હમેશા ખાટલામાંજ રહેવું સારૂં પડે એવી સ્થીતી છે. આ ઓરડાના એક ખુણામાં રસોડું છે. કોલસાના ચુલા અને રાંધવાના થોડા વાસણો પડયા છે બીજી બાજુ જાજરૂ અને તે પણ ૬૮ માણસો વચ્ચે એક પણ એમાં જ ન્હાવાની પણ સગવડ હતી, અઠવાડીયાના પાંચ દિવસ તેઓને ૩૦ મીનીટ માટે બહાર ચાલવા માટે કાઢે તે સીવાય તેઓને ખાટલામાં જ રહેવું પડે.

કેદીઓને બહાર કામ માટે કે ફરવા કેમ નથી કાઢતાં કે જેથી એમને કસરત થાય એમ જ્યારે મેં જેલરને પુછયું ત્યારે એ જાણે એક આશ્ચર્યની બીના હોય એમ એ મારી સામે જોઇ રહ્યો. અને મને જણાવ્યું કે, પોરચ્યુગાલમાં કેદીઓને આજ રીતે રાખવામાં આવે છે. અમે રાજદ્વારી કેદીઓને માટે જુદો ન્યાય નથી રાખ્યો. પોરચ્યુગીઝો પણ જો કેદી હોય તો તેઓને પણ આજ રીતે રાખવામાં આવે છે અને માર પણ કોઇક વાર ખાવો પડે છે અને તેથી તેઓ જેલથી ભડકે છે અને ઘણીવાર પોરચ્યુગીઝ સોલ્જરો ના એવા બનવો બને છે કે તેઓ ગુન્હો કરી હીંદ ચાલ્યા જાય છે.

રજકણ

જ્યારે યંત્રોના સાંધામાં તેલનો અભાવ ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે એ ભાગ ને ઘસારો લાગે છે. ગરમ બને છે અને કદાચ આગ પણ ફાટે. યંત્ર સરલ ચાલતુ નથી.

જીવનમાં પણ જ્યાં જ્યાં ઘસારો લાગતો હોય, ઝગડારૂપી આગ ફાટતી હોય, જીવનયંત્ર સરળતાથી ચાલતું ન હોય ત્યાં પ્રેમરૂપી તેલ પુરજો.

પ્રેમ સર્વ અનિષ્ટનો અંત લાવી દેશે.

માનવ હકકનો પાઠ

અમારી લાંબી મુસાફરીમાં મને એક ભાઇએ માનવ હકકનો પાઠ શીખવ્યો.

એ મારી પડખેની પ્લેનની સીટ પર પોતાના નાના બાળક સાથે બેઠો હતો. બાળક થકવી નાખનારા પ્રવાસ થી થોડો વધુ ઉત્તેજીત થયો હતો અને જાત જાતના પ્રશ્નો પુછયા કરતો હતો અને તેને એનો બાપ જવાબ આપ્યા કરતો હતો.

બાપ પણ થાકી ગયો હતો. રાત આગળ વધી રહી હતી અને બાળક પ્રશ્નોનો મારો ચલાવી રહ્યો હતો છતાં તેનો બાપ શાંતીથી અને વિનય થી જવાબો આપી રહ્યો હતો.

એક સ્ત્રી મુસાફરે બીજાઇને તે માણસને કહ્યું "તું તારા બાળકને ચુપ કરી નથી શકતો?"

માણસે ફકત ચહેરાથીજ ગુસ્સાનો ભાવ વ્યકત કરી તે સ્ત્રીને ચૂપ કરી દીધી.

"પેલા બેન શું કહેતા હતાં?" બાળકે પુછયું "એ કહે છે આપણે ચુપ રહેવું જોઇએ." બાળક વિચાર માં પડયો અને સુઇ ગયો.

પછી બે અમે બે ધીમી ધીમી વાતો કરતાં રહ્યાં. વાતમાં ને વાતમાં તેઓએ કહ્યું કે, "મને હમેશા એમ લાગે છે કે આપણે ગમે તેની સાથે વાતો કરતાં હોઇએ પણ આપણે વિનય અને શાંતી થી જવાબ આપવો જોઇએ. બાળકને મા બાપે તુચ્છ ન સમજવા જોઇએ અને ભણેલાઓએ અણુભને કે ગોરા એ કાળાને.

બાળકો બધાને વ્હાલા હોય છે. પણ બાળકોના જાત જાતના સવાલો ના શાંતી અને વિનયથી જવાબ આપતા મા બાપ કંટાળે છે. ગુસ્સો કરવો, મારવું, અને એવી જ કોઇ રીતે બાળકોને સવાલ પુછતાં બંધ કરી દેવામાં આવે છે.

પ્રત્યેકને માનવનો આદર અને વિનય બતાવવા જોઇએ. આપણે આપણા ખ્યાલો બદલી નાખવાની ઘણી જરૂર છે. નાના મોટા કે, બીજા કોઇ પણ જાતના ભેદ ભાવો જ્યાં સુધી દુનીયા માંથી નહીં જાય ત્યાં સુધી સુખ અને શાંતી ભર્યું વાતાવરણ નહીં થાય.

હીંદ તરફથી અપાએલી વિકાસ માટે ની સ્કોલરશીપો

ગયે વરસે હીંદ સરકારે વિકાસ માટેની સ્કોલરશીપ માટે ૩૯૦૦૦ પાઉંડ પરદેશમાં વસતા વિદ્યાર્થીઓ માટે વાપર્યા હતાં. જેઓ મુળ હીંદના હતાં પરદેશમાં ભણતા હતાં તેવા ૩૪૮ વિદ્યાર્થીઓ માટે ૧૯૦૦૦ પાઉન્ડ વાપર વામાં આવ્યા હતાં.

હીંદની નવી સ્ટીલ ફેકટરી માટે શિક્ષણ

સોવિયટ રશીયામાં આધુનિક સ્ટીલ ફેકટરીઓમાં ૮૦ હીંદના તરૂણ ઇજની યરો હાલમાં જ્ઞાન અને અનુભવ મેળવવા ગયા છે. આ લોકોનો ખરચ યુનોનું ફંડ આપે છે.

હીંદના નવા સ્ટીલ વર્ક માટે ૬૮૬ વિદ્યાર્થીઓને શિક્ષણ આપવાનું રશીયા એ સ્વીકાર્યું છે. ટુંક મુદતમાં બીજા ૧૦૯ ઇજનીયરો અને ૪૯૭ સુપર વાયઝરોનો સ્ટાફ રશીયામાં મોકલવા માં આવશે.

એક બ્રીટીશ પેઢીએ બીજુ એક સ્ટીલનું કારખાનું ઉભુ કરવાનું નકકી કર્યું છે તેને માટે ૩૦૦ ઇન્જીયરોને શિક્ષણ આપવાનું નકકી થયું છે. યુનાઇટેડ કીંગડમે કોલંબો પ્લેન મુજબ આ લોકોને શિક્ષણ આપવાનું સ્વીકાર્યું છે.

આસરે ૬૦૦૦ કામ કરનારાઓ અને મુખ્ય કામ કરનારાઓને નવા ત્રણ સ્ટીલ પ્લાન્ટ માટે તઇયાર કરવા ના રહેશે.

લગ્નમાં જમણવાર

સુશીલા ગાંધી

ટ્રાંસવાલના ભારતીય મહિલા મંડળે લગ્નમાં જમણવાર બંધ કરવા માટે જે ચળવળ ઉપાડી છે તે ઘણી સ્તુત છે. આવા કામો શાંતીથી અને ધીરજ પુર્વક કરવા જોઇએ. હમેશા ગમે તેવા નાના કે મોટા સારા કામો કરવા બહાર પડીએ તો તેનો વિરોધ સમાજના થોડા ઘણા માણસો તરફથી થાય તેનાથી અકળાઇ જવાની જરૂર નથી. મક્કમતાથી પોતાને જે સત્ય લાગે તેને વળગી રહી કામ કરવું. ફળ આવો કે ન આવો તે વિશે બેપરવા રહેવું એજ ઉન્નતી માટે આવશ્યક છે. જો નાના કામોમાં વિરોધો, ટીકાઓ, અને માર્ગમાં ફેકાતા પથ્થરોથી ડરી જઇએ તો આગળ ઉપર સેવા કાર્ય માટે મનમાં અનાદર પેસી જાય અને પછી આપણે સ્વાર્થ મતલબી થઇ જઇએ. આથી પોતાને માટે જ કરવુ એ ઘણુ ખરાબ સમજવું.

જમણવાર બંધ કરવા પાછળ બાપુજીના કેટલાક મુદ્દા હતાં. તેમાનો એક એ હતો કે જે ખોટી રૂઢીઓ છે લગ્ન આદી વ્યવહારોમાં તેને નાબુદ કરવી. કન્યાના મા બાપે અમુક પૈસા દાગીના પહેરામણી વાકડો કે, કાંઇક આપવું જ જોઇએ અને તેને પરીણામે ગરીબોને ઘણું ભોગવવું પડે એ બંધ થવું જોઇએ. ઘણીવાર કન્યાના મા બાપોને આપઘાત કરવાનો વારો આવે છે.

આ દ્રષ્ટીબીંદુથી જો વિચાર કરીએ તો જીવનના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં માણસે સાદાઇ દાખલ કરવી જોઇએ અથવા તે તરફની આપણી વૃતિ હોવી જોઇએ અને તે બાજુ જેઓ પોતાની પ્રવૃત્તિ કરવા માંગતા હોય તેઓએ એક પછી એક પગથીયા આગળ વધી ઉન્નતીને ટોંચે પહોંચવું રહ્યું. આથી પૈસો હોય તો તે આવા વખતમાં મર્યાદીત વાપરી અને એશ આરામમાં પણ ન વાપરતાં દાન કરવાનું બાપુજી કહેતાં.

બાપુજીના આશ્રમમાં એક લગ્ન થયા હતા તેની અહિં કલ્પના આપું.

વર અને કન્યા બન્ને પદવી ધારી અને શ્રીમંત હતાં. જો કે આશ્રમમાં નહોતા રહેતા છતાં બાપુજીના ઘણા ભકત હતાં. આથી બન્નેની ઇચ્છા બાપુજીના સાન્નીધ્યમાં લગ્ન થાય એવી હતી. બાપુએ બન્નેને સવારના ૩।। વાગે પ્રાર્થના બાદ ગૌશાળા સાફ કરવા કહ્યું, જાજરૂ સફાઇ, આશ્રમના રસ્તા સફાઇ પછી સ્નાન કરી ગીતા પારાયણ. તે દિવસે ઉપવાસ તો કરવાનોજ હોય. સાધારણ વર કન્યા અને કન્યાનાં મા બાપે ઉપવાસ કરવાનો હોય છે પણ બાપુએ વરના મા બાપને પણ ઉપવાસ કરાવવાનો નિયમ રાખ્યો હતો. ગીતા પારાયણ બાદ વર કન્યાને સપ્તપદીથી પ્રતીજ્ઞા લેવાની હતી તે અગ્ની સામે કન્યા અને વરે બોલીને લીધી. કન્યાને દાગીના પહેરવાની સખત મનાઇ સફેદ ખાદીના વસ્રો હાથમાં બંગડી કપાળે ચંદલો. ન મંગળસુત્ર કે ન ચુડો કે વીટી. બાપુ લગ્નને ધાર્મીક કરાર માનતા હતાં આથી તે દિવસે વર કન્યામાં વધુમાં વધુ ધાર્મીક ભાવ કેળવાય એવું વાતાવરણ સરજવા જણાવતાં આ હતો બાપુનો આદર્શ.

અને બેનો જો આ માટે બહાર પડે તો સમાજનું ભાવી ઉજળુ જ છે. જાત જાતના વસ્રો ભાંત ભાતના જમણ તરેહ તરેહના દાગીના અને વૈભવમાં મહાલવાની બેનોની મહત્વાકાંક્ષા પુરૂષની મહત્વાકાંક્ષાને આડે માર્ગે ધન મેળવવા ધસડી જાય છે. એ બેનોએ સમજી લેવું જોઇએ.

નેતાઓના ધરપકડ માટે ભરાયલી સભા

સીવીલ લીબરટીસ ડીફેન્સ કમીટીના આશ્રરા હેઠળ એક સભા ડરબન માં તા. ૬ ડીસેંબરના ગાંધી લાયબ્રેરી માં એડવોકેટ મુલ્લામાં પ્રમુખપદ નીચે સમસ્ત યુનીયનમાંથી પકડાયલા નેતાઓની સહાનુભૂતી માટે મળી હતી. બોલનારાઓમાં પ્રોફેસર સી. કે. હીલ, પ્રો. લીઓ કુપર, મીસ અમ્કીઝે, અને ગી. એલન પેટન હતાં. મી. પેટને બોલતા જણાવ્યું હતુ કે, મેં મારા કામ કરવાના સમય દરમ્યાન પુર્ણ વખત સ્ટેટનું કામ કરવામાં કાઢ્યા હતો. અરધો સમય ગોરા છોકરાઓને ભણાવવા અને અરધો સમય કાળા છોકરાઓને ભણાવવા, હું મંચ પરથી બાળકો માટે બોલતા જણાવવો હતો કે, બાળકોને સ્વતંત્રતા અપાવવી જોઇએ તેમને કચડવા નહીં જોઇએ.

આજે વિચારૂં છું કે, એમ કહેવું શું સત્ય હતું? આજના સમયમાં જે પરીસ્થીતી છે તે જોતા? કેટલાક લોકોએ મને પુછ્યુ કે આજે અને આજે જ સભા બોલાવવામાં તમે ખોટુ નથી કરતાં? હું કહું છું કે આજે બોલાવી એજ સારૂં છે, તમે જે આજે નહીં બોલી શકો તે કાલે પણ કદી નહીં બોલો. આપણે વિરોધ કરવો જ જોઇએ આપણા પોતાના ભલા માટે ને સરકારના ભલા માટે સરકારે સામે પ્રબળ વિરોધી પક્ષ હોય તે સરકાર વધુ સારી ગણાય છે એ રાજનીતીનો સીદ્ધાંત છે. સત્ય વિચારનાર અને સત્ય આચરનાર સ્રી પુરૂષોને કોઇ દિવસ દાબી નહી દઇ શકાય. આપણે હમેશા વિચાર અને હ્ધ્યમાં આઝાદ હોવું જોઇએ. અને આપણે એવી સરકાર માટે આશા રાખવાની છે કે, જે સરકારના કાયદામાં જાતીભેદ અને ઇલાયદાપણુ એ રાજદ્રોહ ગણાતું હશે, એવી સરકાર માટે આપણે પ્રયત્ન કરવાનો છે.

એક ઠરાવ સર્વાનુમતે પસાર કરવામાં આવ્યો હતો સાઉથ આફ્રિકાના રાષ્ટ્રગીત "કોશી સીગલેલા"થી સભા પુર્ણ થઇ હતી.

સ્રીઓના કામ માટે વિશાળ ક્ષેત્ર

મોટા ભાગના દેશોમાં સ્રીઓ માટે ઘણા કામો હોય છે પણ તે કામ માટે સ્રીઓ લાયકાત ધરાવતી નથી."

જીનીવામાં મળેલી સ્રીઓની પરીષદે ઉપર મુજબ જાહેર કર્યું હતું વધુમાં તે પરિષદે જણાવ્યું હતું કે;

"આ અણુના પ્રયોગ યુગમાં સ્રીઓ માટે નવા નવા કામના ક્ષેત્રો અને તેને માટે શિક્ષણના ક્ષેત્રો હોવાં ઘણાં આવશ્યક છે. ફેકટરીઓમાં સ્રીઓને જે હળવા કામો અપાય છે તે પુરતાં નથી તે શીવાય વધુ જોખમના અને જવાબદારીના કામો પર પણ સ્રીઓને કામ અપાવવું જોઇએ. ટુંકમાં સ્રી અને પુરૂષના કામો જુદા ન રાખતાં પ્રત્યેક કામ બન્નેને મળવા જોઇએ.

આ પરીષદમાં બીજા દેશો ઉપરાંત હીંદ પણ પ્રતીનીધીત્વ ધરાવતું હતું. બધાએ અનેક સુચનાઓ કરી હતી તેમાં એક સુચના એ હતી કે ફુરસદના વખત માટે કાંઇ કામગીરીઓ સ્રીઓ માટે પ્રત્યેક દેશમાં હોવી જોઇએ."

પરચુરણ

—લોકસભાના ઉંચા ઘુમ્મટવાળા મધ્યસ્થ ખંડમાં વડાપ્રધાન શ્રી નહેરૂએ સ્વ. લાલા લજપતરાયના સંપુર્ણ કદના ચિત્રની અનાવરણ વિધિ કરી હતી. એમણે લાલાજીને અંજલિ આપતા જણાવ્યું હતું કે દેશમાં સમાજવાદની ઝાંખી કરાવનાર તેઓ પહેલા હતા. અને સામાજીક કાર્યક્ષેત્રના તેઓ પ્રણેતા હતા.

—અનાથ અને સમાજમાં જેમનું ક્યાંય સ્થાન નથી એવા બાળકો સમાજમાં ઉપયોગી બની માનભર્યું સ્થાન મેળવે એ હેતુથી જુનાગઢથી અઢી માઇલ દુર ખલાસવા ગામ ખાતે એક કુમારનગર ઉભું કરવામાં આવનાર છે.

—હીંદમાં વધતા જતા અનાજના ભાવોને અંકુશમાં લાવવા સરકારે પર દેશથી ઘન તથા ચોખા આયાત કર્યા તેમજ ૧૮૦૦૦ સસ્તા અનાજની દુકાનો સરકાર તરફથી ખોલી.

—મુંબઇ રાજ્ય સભાના પ્રમુખ તરીકે શ્રી ભોગીલાલ લાલા અમદાવાદના જાણીતા કોંગ્રેસ કાર્યકરની વરણી થઇ છે.

—અમેરીકા અને પશ્ચિમના દેશોમાંથી આવતું, બાળકોને ગુન્હાઓ પ્રત્યે રસ ઉત્પન્ન કરે એવાં સાહિત્ય પર પ્રતિબંધ મુકવાનો નિર્ણય લોકસભાએ લીધો છે.

—ઝાંઝીબારના સુલતાન ગંભીર બીમાર હોવાના ખબર મળ્યા છે.

શિક્ષક જોઇએ છે

શ્રી બેથાળ નવયુવક મંડળના આશરા હેઠળ ચાલતી ગુજરાતી શાળા માટે શિક્ષકની જરૂર-છે. સ્રી અગર પુરૂષ. સીન્ગલ માણસને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે, મળો અથવા લખો.

બેથાળ નવયુવક મંડળ,
મંત્રી: રામાભાઇ ભાણાભાઇ,
પી. ઓ. બોકસ ૧૩૭,
બેથાળ,—ટ્રાંસવાલ.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠ્ઠલ

૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

શ્રી પ્રિટોરીઆ હીંદુ સેવા સમાજ

શિક્ષકો જોઇએ છે

ઉપરોકત સમાજની શાળા માટે અનુભવી અને સેવાભાવી બે ગુજરાતી શિક્ષકોની જરૂર છે. લાયકાત સાથેના અરજીપત્રો નીચે જણાવેલ સરનામે તા. ૧૫મી ડીસેમ્બર સુધીમાં મળી જવાં જોઇએ.

લી. જો. મા. મંત્રીઓ,
હાજીભાઇ પ્રેમાભાઇ.
ભાનુભાઇ લાલભાઇ.
પી. ઓ. બોકસ ૧૮૧૧,
પ્રિટોરીઆ.

હંમેશ કરતાં આજે બધાના હૃદયમાં આપવાના આનંદની લાગણી વધારે દેખાય છે. દુશ્મનને આપવાની સારામાં સારી વસ્તુ તે ક્ષમા ભાવ, મીત્રને માટે પ્રેમ, તમારા બાળકો માટે સાચો રાહ, પિતા માટે ગર્વ અને માન, માતા અભીમાન લઇ શકે તેવું આચરણ, તમારે પોતાને માટે આદર, અને બધા મનુષ્ય માટે દયા અને ધર્માદા.

— ત્યારે —

તમારા વહાલા પ્રિયજન માટે શું ?

તેમનાં ભલા માટે તેઓની આફતમાં મદદગાર થાય તેવી

ન્યુ ઈન્ડીયાની જીન્દગીના વીમાની પોલીસી

એ એક ખરેખર સાચી ભેટ છે.

ઉપલો વીમો લઇ તમારા વહાલાઓને તમો આનંદ આપી શકો છો, અને અમો તમારી સેવા કરી આનંદ લઇ શકીએ છીએ.

વીમા બાબતની સાચી સલાહ અમારી પાસેથી મેળવો.

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ કુ. લી.

મુખ્ય ઓફીસરો

રૂસ્તમજી (પી.ટી.) લીમીટેડ

૧૪૦ ક્વીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

Telephone : 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop.: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન :
૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ
ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાયટર : જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈ ના પુરી પાડીએ છીએ.

અમારી ચાલુ વાર્તા

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

પ્રકરણ ૨૭મું

પ્રેમ પત્ર જ પ્રેમની ભસ્મ બની જશે? માધવીમાં મરણિયા વૃત્તિ જાગતાં દુનીયામાં કોઇનો ડર ન હોય તેમ એ આગળ ધપે છે કુમારે ઝેરનાં બીજ રોપી દીધાં છે ને અનુકુળ ભૂમી સાંપડતાં તેમાંથી અંકુરો પણ ફુટયા છે.

માધવીને છોડી તરલિકા બહાર આવી ત્યારે એનું મન ભારે થઇ ગયું. કમલેશના પત્રમાં ચીંતા જનક કંઇ નથી એવું માધવીએ કહ્યું હોવા છતાં એના મનમાં ચીંતા ઉભરાવા લાગી. કમલેશ આજે કોલેજ માં આવ્યો નહોતો, માધવીને એણે લાંબો પત્ર લખ્યો હતો, એ વાંચવામાં માધવી એટલી તલ્લીન બની ગઇ હતી કે આસપાસની સૃષ્ટિનું એને મુદ્દલ ભાન રહ્યું નહોતું અને માધવીના ચહેરા ઉપર વેદનાની રેખાઓ નહોતી તો ત્યાં આનંદની ઝલકનો પણ અભાવ હતો; માધવી એને જોતાં અસ્વસ્થ અને અન્યમનસ્ક બની ગઇ હતી એમ પણ તરલિકાને લાગ્યું હતું.

તરલિકાએ વિચારો કર્યા ને કલ્પનાઓ પણ દોડાવી. પરંતુ તે કશા અનુમાન ઉપર આવી શકી નહિ. આમ છતાં, એટલું તો એણે ધારી જ લીધું હતું કે કમલેશ કોઇક ગંભીર કારણે કોલેજમાં આવ્યો નથી, અત્યારે એ હોસ્ટેલમાં જ હોવો જોઇએ. ચીંતા નું પ્રમાણ વધતાં ત્યાં જઇ કમલેશની ખબર કાઢવાની ઇચ્છા પણ થઈ આવી. થોડીવાર બહાર ઉભા રહી એ ઉપર એણે વિચાર કર્યો, અંતે એમ નકકી કર્યું કે માધવી સ્વસ્થ થઇ વર્ગમાં આવે તે વખતે અથવા કોલેજ પૂરી થયા પછી તેને બધું પૂછી લેવું અને વસ્તુસ્થિતિનો ખ્યાલ મેળવ્યા પછી કમલેશને મળવાનો પ્રયત્ન કરવો.

સમય થતાં તરલિકા વર્ગમાં જઇને બેઠી. આસપાસ નજર કરી. તેનું ધ્યાન તે પછી અધ્યાપકના વ્યાખ્યાન માં રહી શકયું નહિ. મનમાં પ્રશ્નો ઉઠયા: 'માધવી હજી પુસ્તકાલયમાં બેઠી હશે?...ત્યાંથી સીધી ઘેર તો નહિ ચાલી ગઇ હોય?...કમલેશ સાથે મળવાનું એણે ગોઠવ્યું હશે?...એ બંને વચ્ચે કોઇ ગંભીર સમસ્યા ઉભી થઇ હશે!' પ્રશ્નો તો બીજા પણ ઉઠયા, પરંતુ તે બધા અનુત્તર રહ્યા અને અંતરમાં વ્યાપેલા વિષાદને ઘેરા બનાવી ગયા. વર્ગ પૂરો થતાં માધવી ને જોવા માટે એ પુસ્તકાલયમાં દોડી ગઇ, પણ માધવી ત્યાં નહોતી. તરલિકાને ખાતરી થઇ કે એ હોસ્ટેલ માંજ ગઇ હશે એટલે જેટલી ઝડપથી તે આવી હતી તે કરતાં વધુ વેગે એ પાછી વળીને કોલેજ છોડી હોસ્ટેલને માર્ગે ચાલી નીકળી.

અહીં માધવીએ કમલેશના ખોળા માં માથું મૂકી મુકત મને રડવા માંડયું ત્યારે તેના હૃદય આડેનાં તમામ બંધો જાણે તૂટી ગયા હોય એમ લાગણીનાં પૂર વહેવા લાગ્યાં. કમલેશ ને કદી આવો અનુભવ થયો નહોતો, કલ્પના પણ કોઇ દિવસ પ્રગટી નહોતી એટલે એ મૂંઝાઇ ગયો. માનસિક સ્વસ્થતા ને હીંમત ખોવાઇ ગયાં હોય એમ ભયભરી આંખે એણે આસપાસ જોયું ને પછી માધવીને કંપિત સ્વરે કહ્યું: 'માધવી! માધવી! વિચાર કર. સ્વસ્થ થા. આ હોસ્ટેલ છે, કોઇ આવશે!'

માધવી ઉપર આ શબ્દોની કશી જ અસર ન થઇ હોય એમ તે એ જ સ્થિતિમાં પડી રહી. કમલેશથી હવે ન રહેવાયું. એણે હળવા પણ સહેજ ધ્રુજતા હાથે માધવીનું મસ્તક ઉચું કરવા પ્રયત્ન કર્યો, પરંતુ માધવીએ જાતે જ માથું ઉચું કરી કમલેશ તરફ મુખ ફેરવ્યું. આંખો તો ત્યારે પણ ઉભરાતી જ હતી. છતાં એ જાણે ગંભીર ઠપકો આપતી હોય એમ કમલેશના ચહેરા ઉપર સ્થિર થઇ ગઇ. કમલેશ એનો મર્મ સમજ્યો, પણ આશ્વાસનનો એક શબ્દ તે ઉચ્ચારી શકયો નહિ. માધવી ખુબ જ પાસે બેઠી હતી એટલે એ સહેજ પાછો પણ હઠયો ને સ્વસ્થ થવા પ્રયત્ન કરવા લાગ્યો.

માધવી તો કંઇ પણ વિચાર કર્યા વિના જ કમલેશ પાસે દોડી આવી હતી અને ચિત્તમાં પેદા થયેલાં લાગણીના પુર હજી શમ્યા નહોતાં એટલે કમલેશની સામે જોતી તે ત્યાં જ બેસી રહી. કમલેશ મૂંઝાયો ને બોલ્યો: 'માધવી! તારે સ્વસ્થ થવું જોઇએ. આમ કરવું ને વર્તવું આપણે માટે યોગ્ય ન ગણાય.'

'એવું કંઇ હું સમજતી નથી,' માધવી બોલી, એના સ્વરમાં સ્વસ્થતા કે સ્થિરતા નથી એમ કમલેશને લાગ્યું. એણે તરતજ કહ્યું:

'આપણે બહાર જઇશું!'

'ના, અહીં જ બેસવું છે. તારે જે કહેવું હોય તે અહીં જ કહે' માધવી એવા જ પાગલ સ્વરે બોલી ઉઠી.

કમલેશે તરત જ કહ્યું, 'મારે કંઇ જ કહેવું નથી. મારા મનમાં જે હતું તે બધું પત્રમાં મેં લખી નાખ્યું છે.'

'એ બધું હું સમજું છું, પણ મારે હવે શું કરવું? તારાથી જો સહન થતું નથી. તો મારી પણ એજ સ્થિતિ છે. હૈયાના એક ખુણામાં તને સંઘરી રાખવાથી મને હવે સંતોષ નથી. મારે તારી સાથે એકરૂપ થઇ જવું છે કમલેશ!' માધવીના અવાજ માં મનની ઉત્તેજનાનો પડઘો પડયો અને એની આંખોમાં નજર નોંધતા કમલેશને લાગ્યું કે માધવીનું મન હજી કાબુમાં આવ્યું નથી.

કમલેશ કંઇ વિચારતો હતો ત્યાં માધવી ફરીને બોલી:

'હવે તારેજ મને રસ્તો બતાવવો જોઇશે. કમલેશથી દુર હું રહી શકું એમ નથી. તું કહે. હું શું કરૂં? હું નિર્બળ છું, મારાથી કંઇ જ નહિ બની શકે, તું મને કયાંક લઇ જા, કમલેશ!'

કમલેશ મૂંઝાયો, એ ઉભો થવા જતો હતો ત્યાં માધવીએ તેનો હાથ પકડયો. એ બેસી ગયો. આ ક્ષણે એના મનમાં ભય વ્યાપી ગયો. એ બોલ્યો:

'માધવી! કોઇ જોશે તો મારે હોસ્ટેલ છોડવી પડશે. કોલેજ છોડવી પડશે.

'બધું છોડી દે, કમલેશ! આપણે હવે અહીં રહેવું નથી, મને તું કયાંક દુર દુર લઇ જા!'

'તું શું બોલે છે? પાગલ તો નથી બની ગઇ?' કમલેશ લગભગ ચીસ પાડી ઉઠયો.

'પાગલ જ છું...શું કરૂં? મને કંઇ સમજાતું નથી' માધવીનો અવાજ ઢીલો પડવા લાગ્યો ને તે સાથે મુખ ઉપરની તંગ રેખાઓ પણ શિથિલ થવા લાગી. કમલેશથી આ જોવાયું નહિ. આંખ મીંચી એણે પળવાર વિચાર્યું ને પછી કહ્યું:

'માધવી! દરેક પગલું આપણે વિચારપૂર્વક ભરવું જોઇએ. આ રીતે લાગણીના પૂરમાં ખેંચાઇ જવાનું આપણે માટે યોગ્ય નથી.'

માધવી એના શબ્દોથી આશ્ચર્ય અનુભવતી હોય એમ સામે જોઇ રહી ને પછી આછું હસીને બોલી:

'આ પ્રેમ વિચારપૂર્વક થયો હશે? તારા પત્રમાં લાગણીનાં કેવાં પુર વહ્યાં છે?...અને સ્વર્ગમાંથી ગંગાનું પૃથ્વી પર અવતરણ થયું ત્યારે પુર નહિ પણ તેનો પ્રપાતજ થયો હતો...અને કોણે ઝીલી હતી એ ગંગાને?'

કમલેશ હસી પડયો: 'એ તો કવિની કલ્પના હતી, વિચારકની વાસ્તવિકતા નહિ.'

આ સંવાદે બંનેનાં મન કંઇક હળવા બનાવ્યાં. માધવી બોલી: 'કવિની કલ્પનાનાં અમે દર્શન કરી લીધાં, હવે જીવનની વાસ્તવિકતા આ વિચારક અમને બતાવે એમ ઇચ્છીએ છીએ.'

'વાસ્તવિકતા એ છે કે તારે ડર છોડવો જોઇએ, હીંમત રાખવી જોઇએ...'

કમલેશ આગળ બોલે ત્યાં તરલિકા બારણામાં આવીને ઉભી રહી. એને જોતાં જ માધવી પલંગ ઉપરથી ઉભી થઇ અને ત્રણેયના મુખ પર હાસ્ય વિલસી રહ્યું. તરલિકાએ પહેલી જ ક્ષણે બંનેના ચહેરા ઉપર વેદનાની વિલાઇ જતી રેખાઓ ને ધીમે ધીમે પથરાતી પ્રસન્નતાનો પ્રકાશ જોઇ લીધો. એ હસીને બોલી:

'કોણ કોને હીંમત આપી રહ્યું છે?'

'કવિ અત્યારે વિચારક બની ગયા છે.' માધવી બોલી. કમલેશ એ કટાક્ષ થી ખુશ થયો.

'આ કવિ વિચારક છે જ.' તરલિકાએ કહ્યું.

'આ કવિ શું નથી એ જ સવાલ છે,' માધવી બોલી. કમલેશના હૈયા માં માધવી પ્રત્યે ઉમળકો આવી ગયો ને તેનો ઝબકારો આંખમાં પણ દેખાયો. થોડીવાર પ્રસન્ન મૌન છવાઇ ગયું.

તરલિકા બોલી: 'હું તો અહીં ચીંતાથી આવી. મને થયું કે આજે કવિ કોલેજમાં આવ્યા નથી ને લાંબો પત્ર લખી બેઠા છે એટલે એમની કલ્પનાએ આજે આકાશ પાતાળને એક કરી દીધાં હશે!'

'એવું જ થયું છે.' માધવી તરફ નજર કરતો કમલેશ બોલ્યો.

'કોણ આકાશ અને કોણ પાતાળ એ તો કોણ કહી શકે?' તરલિકા બોલી.

'કોણ પૃથ્વી એ સહેલાઇથી કહી શકાય?' તરલિકા ઉપર નજર સ્થિર કરી કમલેશ બોલ્યો.

'એ પણ કોણ જાણે છે! સ્વર્ગનાં દ્વાર બંધ હશે ને પાતાળમાં રહેવાનું શકય નહિ હોય એટલે જ કદાચ મધ્યમાં રહી એને પૃથ્વીનું રૂપ લેવું નહિ પડયું હોય તેની શી ખાતરી?'

'શા...બાશ' કમલેશ એ કલ્પના થી ખુશ થયો. માધવી આનંદમાં હિસ્સો નોંધાવવા છતાં કંઇક આશ્ચર્ય થી જોઈ રહી.

'ચાલો, હવે આ બધું શાનું તોફાન છે તે મને કહો.' તરલિકા વડીલની અદાથી બોલી.

'એ કહેવાય એવું નથી.' કમલેશ બોલ્યો.

'અને સહેવાય એવું પણ નથી.' માધવીએ ઉમેર્યું.

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૫૩૦)

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને ચોઈસાયર ઈનશ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,

Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદ્દન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

ચુનીલાલ બ્રધર્સ

હમણાંજ ખુલ્લો મુકેલો માલ!

ન્યુ ધરા છાપેલી નીનન સાડીઓ	૬ વાર	શી. ૪૯–૬
જરીની કીનારવાળી જ્યોરજેટ ૪૫''		વારની શી. ૧૫–૦
પાટલી પાલવ અને આખી ભાત વાળી		
રેશમી છાપેલી સાડી		પા. ૭–૧૦–૦ થી ઉપર
બેનડી કીનારની સાડી ક્રેપ ૪૫''		વારની શી. ૩/૧૧ થી ઉપર

સુતરાઉ સાડીઓ છેલ્લી ઢબના રંગો અને છાપો વાળી

પાંચ વાર શી. ૨૭–૬ થી ઉપર
૭ વાર શી. ૩૯–૬ થી ઉપર

C.O.D. અને ટપાલથી આવેલા ઓર્ડરોને તુરત ધ્યાન દેવામાં આવે છે.

જોઈએ તો સામ્પલ મોકલીશું.

ચુનીલાલ બ્રધર્સ

(પ્રા.) લીમીટેડ

૬૩ વીક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.

ફોન: ૨૪૦૦૩ પી. ઓ. બોક્સ ૮૨૨.

Phone 22905 Tel. ADD. : "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે

ના. રોડેશીયા શી. ૧–૦ રતલે. સધર્ન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેસ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અભધ, લીલી અળદ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે.
આદુ શી ૧–૩ રતલ, લસણ ૯ પેની રતલ.
પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બજારં ભાવ પોસ્ટેજ જુદું. બાસ્કીટ શી. ૧૦–૬ ડઝન; લાંબી અને સ્કવેર બાસ્કીટ શી. ૧૧–૬ ડઝન.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ધુપ સુગંધ

(પ૨૮માં પાનાનું અનુસંધાન)

'તો શું મુસીબત છે.' તરલિકાએ કહ્યું. 'મુસીબત તો મહોબ્બતની સાથે હોય જ.' માધવીએ કહ્યું.

'ના, મહોબ્બતનો જ બીજો અર્થ મુસીબત!' કમલેશ બોલ્યો, બધાં હસી પડ્યાં.

થોડીવાર શાંતિ છવાઇ ગઇ. હોઠ ઉપર હાસ્ય છતાં સૌના મનમાં પ્રશ્ન ની ગંભીરતા વ્યાપેલી હતી તેની તરત જ પ્રતીતિ થઇ. તરલિકાને વસ્તુ સ્થિતિનું સ્પષ્ટ જ્ઞાન નહોતું, પરંતુ અનુમાનથી તેણે વિચાર્યું હતું કે કમલેશે માધવીને પોતાના હૃદયનો પરિચય આપ્યો હશે ને પ્રગટ રીતે તેના સ્વીકારની માગણી પણ કદાચ કરી હશે! માધવી અહીં આવી ત્યારે તો વિચાર કરવાની સ્થિતિમાં હતી જ નહિ; કોઇ પ્રચંડ વાવાઝોડા થી ખેંચાઇને જ તેની નૌકા અહીં આવી પહોંચી હતી. પરંતુ હવે વિચારનો પ્રદેશ ઉઘડવા લાગ્યો હતો અને મન પણ કંઇ સ્થિરતાનો અનુભવ કરતું હતું. કમલેશ વિચારની દૃષ્ટિએ વધુ સ્પષ્ટ અને સ્વસ્થ હતો, પરંતુ માધવીની સ્થિતિ જોયા પછી પોતાના વિચારો તેની પાસે શી રીતે વ્યક્ત કરવા તે એને સૂઝતું ન હતું.

ઘણીવાર સુધી આ સ્થિતિ ચાલુ રહી. વચ્ચે એકાદ બે વાક્યોની આપ–લે અથવા તો એકબીજાની અર્થપૂર્ણ દૃષ્ટિ ઝીલવાનું બનતું હતું, પરંતુ કોઇથી ચોક્કસ દિશામાં આગળ વધી શકાતું નહોતું.

સાંજ હવે નમવા આવી હતી. વિદ્યાર્થીઓની અવરજવર પણ વધી હતી. રસ્તા પરથી વાહનોનો અવાજ આવતો હતો. તરલિકાને થતું હતું કે માધવી મોડું કરી રહી છે, ઘેર જશે એટલે તેને વિલંબનું કારણ પૂછવામાં આવશે ને જવાબ આપતાં તે મુંઝાશે. સહજ ભાવે એણે માધવીને કહ્યું:

'ઘેર બા–બાપુજી ચીંતા કરતા હશે. કોલેજ પાસે હવે લેવા મોટર પણ આવી હશે.'

માધવીને બા–બાપુજીની ચીંતાનો ખ્યાલ હતો, મોટરનું એને યાદ ન હતું. એ ધીમા ગંભીર સ્વરે બોલી:

'આજે કોઇ નિશ્ચય કર્યા વિના મારે જવું નથી, કમલેશની વેદના મારાથી સહન થઇ શકતી નથી.'

'શા માટે નિશ્ચય કરવો છે?' તરલિકાએ પૂછ્યું.

'કમલેશ કહે તેમ...'

માધવીને વચ્ચે અટકાવીને કમલેશ બોલ્યો: 'આજે કોઇ પ્રકારનો નિશ્ચય કરવો નથી.. આવતી કાલે વિચારીશું.'

'ના, આવતી કાલે તો જીવનનું સમગ્ર વહેણ બદલી નાંખવું છે.' માધવી બોલી..

'એ રીતે વહેણ બદલી શકાતું નથી. બદલવું જોઇએ પણ નહિ. આપણે શાંતિથી આ પ્રશ્ન ઉકેલવો છે. કમલેશે કહ્યું.

'પણ આ સ્થિતિમાં ઘેર જઇ શકીશ નહિ.' માધવી નિશ્ચયાત્મક સ્વરે બોલી.

'તો શું કરવું છે?' તરલિકાએ પુછ્યું.

'કમલેશ સાથે એકલાં ક્યાંક જઇને બેસવું છે...કશી વાત કે ચર્ચા કરવી નથી, માત્ર બેસવું જ છે!

'શું બોલે છે તું!' તરલિકા એનાં ચહેરા ઉપર ધસી આવતી લાગણીની લાલાશ જોઇને ચોંકી ઉઠી.

'હું સાચું કહું છું.'

'પછી ઘેર શી સ્થિતિ થશે? હમણાં અંધારૂં થશે. બા–બાપુજી ચારે બાજુ તપાસ કરી મૂકશે. ડ્રાઇવર તારી રાહ જોઇને થાક્યો હશે, એણે કદાચ ફોન પણ કર્યો હશે કે તું કોલેજમાં નથી!'

'જે થવાનું હશે તે થશે.' માધવી બોલી. કમલેશ એની સામે આશ્ચર્ય થી જોઇ રહ્યો. માધવીના મુખ ઉપર મરણિયાવૃત્તિની એણે ઝલક જોઇ. માધવી ગંભીરમાં ગંભીર જોખમ ખેડવા ને બળતી આગમાં ઝંપલાવવા તઇયાર થઇ ગઇ હોય એમ એને લાગ્યું. એ કંઇક બોલવા જતો હતો ત્યાં માધવીએ તરલિકાને ઉદ્દેશીને કહ્યું:

'તું કોલેજ ઉપર જા ને ડ્રાઇવરને પાછો મોકલી દે.'

'શું કારણ આપું એનો?' તરલિકા એ ભય અને આશ્ચર્યના ભાવ સાથે પુછ્યું.

'તને જે સૂઝે તે.'

'તું ગંભીર ભૂલ કરે છે માધવી! આમાંથી જે ભડકો પેદા થશે તે તું સહન કરી શકશે નહિ.'

'હવે બધું સહન કરી શકીશ. જો એમ નહિ બને તો એ ભડકામાં બળીને ભસ્મ થઇ જઇશ. આ સ્થિતિ મારાથી સહેવાતી નથી.' માધવીના અવાજમાં હૃદયની લાગણીનો કંપ આવી ગયો.

તરલિકા ને કમલેશ વિસ્મયથી એકબીજાની સામે જોઇ રહ્યાં. બંનેને મનમાં થતું હતું કે માધવી ખોટું કરી રહી છે, પણ એની લાગણીને કેમ સંતોષવી ને એના મનને શી રીતે શાંતિ આપવી તે સૂઝતું નહોતું.

કમલેશ બોલ્યો: 'માધવી! આવતી કાલે તું જેમ કહેશે તેમ હું કરીશ. અત્યારે મન શાંત કરી તું ઘેર જા.'

'તું મને જવાનું કહે છે?'

કમલેશ એ શબ્દોના અર્થ કરતાં ચે તેમાં વ્યક્ત થતા ભાવથી વિશેષ હાલી ઉઠ્યો.' અચાનક કંઇક સૂઝ્યું હોય એમ એણે તરલિકાને કહ્યું: 'તું કોલેજ ઉપર જા અને ગાડીને રોક. હું માધવીને લઇ હમણાં જ ત્યાં આવું છું.'

તરલિકા પરિસ્થિતિ જોઇ ઉભી થઇ. માધવીએ આ સાંભળ્યું. પણ કંઇ બોલી નહિ. તરલિકા ગઇ એટલે કમલેશે કહ્યું:

'માધવી, મને ખાતરી થઇ છે કે તું મારે માટે સર્વસ્વ કુરબાન કરશે. મારી તમામ વેદનાનો અંત આવી ગયો છે એમ તું હવે માની લે, પણ કૃપા કરી અત્યારે શાંતિથી ઘેર ચાલી જા.'

'એક પળ મારી પાસે તું આવશે? પ્રેમની વેદનાથી ઉભરાતા સ્વરે માધવી બોલી.

'પાસે?' કમલેશના અવાજમાં ભય ની કંપારી આવી ગઇ, એણે તરત જ દરવાજા તરફ જોયું.

'હા, અને તારો જમણો હાથ મને આપ.' માધવી એ જ મનોદશામાં ફરીને બોલી.

'માધવી! આ યોગ્ય નથી થતું, તું અત્યારે અસ્વસ્થ છે. ઘેર જા, આવતી કાલે તું કહેશે તેમ કરીશ.'

'કમલેશ! જરા વિચાર તો કર કે ઘેર કોણ મારા અંતરના તાપને હરી લેનારૂં બેઠું છે! અહીં આવ, એક જ પળ.'

માધવીએ હાથ લંબાવ્યો, કમલેશ એ બાજુ ખેંચાયો. એણે માધવીના હાથમાં હાથ મૂક્યો. માધવીએ હળવેથી તે ઉંચો કરી પ્રથમ હોઠે અડાડ્યો, પછી આંખના પોપચાં ઉપર દાબ્યો ને અંતે નીચે મૂકી દીધો. એકાદ ક્ષણ આંખ મીંચી તે પ્રેમસમાધિ માં બેસી રહી ને પછી ઝડપથી ઉભી થઇ ગઇ. હસીને કમલેશને એણે કહ્યું.

'હું જાઉં છું, મારી ચીંતા ન કરીશ. આવતી કાલનો પણ મન ઉપર ભાર રાખીશ નહિ, મારે હવે કંઇ જ જોઇતું નથી.'

અને કમલેશ કંઇ બોલે ત્યાં તો માધવી બહાર નીકળી ગઇ. કમલેશ એની પાછળ ન ગયો, દિવાસ્વપ્ન જોતો હોય તેમ આશ્ચર્યમુગ્ધ બની પલંગ ઉપર બેસી રહ્યો.

માધવી ઝડપથી કોલેજ પાસે આવી પહોંચી, એની ગાડી ત્યાં ઉભી હતી અને તરલિકા અંદર બેઠી હતી. માધવી બારણું ઉઘાડી અંદર દાખલ થઇ. હસીને એણે તરલિકાને કહ્યું: 'માફ કરજે, આજે મારૂં મન ઠેકાણે નહોતું.'

'ઘણા સમયથી એ ઠેકાણે નથી! તરલિકા હસીને બોલી. માધવીનું મન કંઇક હળવું થયું, ગાડી તરત જ દોડવા લાગી.

તરલિકાને તેને ઘેર ઉતારી માધવી ની ગાડી બંગલામાં દાખલ થતી હતી ત્યાં એની નજર બંગલાનાં પગથિયા ઉપરથી ઉતરતા કુમાર ઉપર પડી! મન ખિન્ન બની ગયું. એણે આંખ ફેરવી લીધી. કુમારે પણ ન જોયા જેવું કર્યું ને કંપાઉન્ડમાં જ પડેલી પોતાની ગાડીમાં બેસી તે ચાલતો થયો.

કુમાર એક કલાકથી અહીં આવ્યો હતો. હરિવલ્લભ આજે એક સમારંભ માં રોકાયેલા હોવાથી ઘેર આવ્યા નહોતા. કુમારને એ અનુકુળ થઇ ગયું હતું.

કમલેશ એને જવાબ આપ્યા વિના ચાલી ગયો તે પછી કુમાર નિષ્ક્રિય રહ્યો નહોતો. આજુબાજુમાં ફરી કમલેશની ઓરડી એણે જોઇ લીધી હતી અને તેનું નામ પણ જાણી લીધું હતું. એ કવિ ને નાટ્યકાર છે, મુળ ઉત્તર ભારતનો છે, એના કુટુંબ માં કોઇ છે કે નહિ તેની કશી માહિતી નથી વગેરે હકીકતો એણે મેળવી લીધી હતી. એના મનમાં માધવી માટે જે દ્વેષ પેદા થયો હતો તેમાં આ બધું જાણવાથી વૃદ્ધિ જ થઇ હતી એ પછી એણે પોતાના કામકાજ માં સમય ગાળ્યો હતો. પરંતુ એનું મન જાળ રચવાની પ્રવૃત્તિમાંથી છુટી શક્યું નહતું.

એક સાથે અનેક વિચારો કુમારના મનમાં ત્યારે ઘુમતા હતા. કમલેશનો પત્ર માધવીએ પોતાની પાસે જ રાખ્યો હશે એ વિશે એના મનમાં શંકા નહોતી. માધવી કમલેશને મળી ત્યારે કેવી સુંદર ને પ્રસન્ન લાગતી હતી, તેની કલ્પના કરતાં પણ એને રોષ ઉપજતો હતો. માધવી કમલેશનો પત્ર વાંચતી હોય એવું દ્રશ્ય એની આંખ સામે આવી જતું હતું અને રોષની જ્વાળાઓ ઉંચે ચડતી હતી. વળી એવો વિચાર પણ આવતો હતો. 'કમલેશ જુવાન છે, આકર્ષક છે, પણ એની પાસે છે શું? એવા ભિખારીને પ્રેમ કરીને માધવી શું મેળવવાની છે.'

મન એજ દિશામાં આગળ વધતું હતું અને પ્રલોભનમાં અટવાતું હતું. હરિવલ્લભ અને કૈલાસબા એ સંબંધ થી રોષે ભરાશે અને અંતે માધવી કમલેશની મૈત્રી છોડી દેશે એમ લાગતું હતું. એકાદ બે ક્ષણ એના મનમાં એવી કલ્પના પણ રમી જતી: માધવી અને કમલેશનું જોડાણ અશક્ય છે, પિતાના રોષ અને તિરસ્કારનો ભોગ બની અંતે આશ્વાસન મેળવવા માધવી મારી જ પાસે આવશે. હું એને જરૂર સહાય કરીશ એ સંપર્કથી

મારા પ્રત્યે તેના દિલમાં લાગણી પેદા થશે.

અને કુમારના મનની આંખો ભૂતકાળને જુદી જ રીતે જોવા લાગી જતી. એને થતું કે માધવીના હૃદયમાં એને માટે સ્થાન તો છે જ. એમ ન હોત તો ઉલ્લાસથી એ નૈનિતાલના પ્રવાસે આવવા શા માટે કબુલ થાત? શા માટે મારી સાથે એકલા ઘુમવાની એ ઇચ્છા રાખત? નૈનિતાલના પ્રવાસનાં જે થોડાંક સુખદ સ્મરણો હતાં તે ત્યારે ઘેરાં બની કુમારના મનઃચક્ષુ સામે આવી જતાં હતાં અને એનું મન તૃપ્તિ અનુભવવા લાગતું હતું.

વળી વિચારોનો ચકરાવો શરૂ થતા 'મારા કહ્યા વિના બાપુજીને માધવીના આ સંબંધનો ખ્યાલ આવશે નહિ, પરંતુ-એમને કહેવું શી રીતે?...તેઓ મારૂં માનશે ખરા? માધવી પ્રત્યે એમને આંધળો વિશ્વાસ છે ને પારાવાર મમતા છે...એથી જ એમણે મારૂં અપમાન કર્યું ને?...કંઇક નક્કર પુરાવો જોઇએ.' કુમારનું મન આ છેલ્લા શબ્દો ઉપર સ્થિર થયું ને કોઇ ન સાંભળે એમ એ ગણગણ્યો/'પુરાવો જોઇએ, નક્કર પુરાવો જોઇએ, કમલેશનો કોઇ પત્ર મારા હાથમાં આવવો જોઇએ!'

અને એનું મન ગગનવિહાર કરવા લાગી ગયું હતું: 'કમલેશનો પત્ર હાથમાં આવે તો વિશેષ કાંઇ પુરાવાની જરૂર ન રહે. કમલેશ કવિ છે. તે દુરના પ્રદેશનો વતની છે એટલે કશાયે ડર કે સંકોચ વિના એણે પોતાના પત્રમાં બધું જ લખ્યું હશે...એનો પ્રેમપત્ર જ એના પ્રેમની ભરમ બનાવનારો બની જશે!' થોડીવાર એ કલ્પનામાં રાચ્યા પછી 'પણ એ પત્ર મેળવવો શી રીતે!' એ પ્રશ્ન પર એનું મન સ્થિર થયું હતું, પરંતુ કોઇ ઉપાય એને સૂઝતો નહોતો. માધવી એ પત્ર પોતાની પર્સમાં મૂકયો હતો તે એણે જોયું હતું. પત્ર માં જ હશે કે કેમ તે સવાલ તો હતો જ. પરંતુ ત્યાં હોય તો યે મેળવવો શી રીતે? ઝુંટવી તો શકાય નહિ. 'પર્સમાં ન હોય તો? એણે વાંચીને તે ફાડી નાખ્યો હોય તો?...આવો જોખમી પત્ર તે સાચવે શા માટે?' વિચારો બીજી દિશામાં વળવા લાગ્યા હતા અને તેના સમર્થનમાં માધવી પોતાની ટપાલની નૈનિતાલમાં કેવી કાળજી રાખતી હતી તેનું સ્મરણ થઇ આવ્યું હતું. કુમારનો બધો ઉત્સાહ તે વખતે બેસી ગયો હતો ને નિરાશાનું એક મોજું પણ મન ઉપર ફરી વળ્યું હતું.-અધુરૂં.

સામાજિક ખબરો

[આ કોલમોમાં છપાતા ખબરો અમને વ્યકતીઓ તથા સંસ્થાઓ તરફથી મોકલવામાં આવેલા હોય છે. વ્યવસ્થાપક.]

શ્રી નહેરૂ જયંતી

ભારત યુવક મંડળ (શ્રી ગાંધી ભારત વિદ્યાલય) જોહાનીસબર્ગ તરફથી તા. ૧૪-૧૧-૫૬ને બુધવારે સાંજે ગાંધી હોલમાં ભારતના વડા પ્રધાન શ્રી જવાહરલાલ નહેરૂની ૬૭મી જન્મ જયંતી ઉજવવામાં આવી હતી. તે પ્રસંગે શ્રી જસમતભાઇ નાનાભાઇ-રેવરંડ બ્લેકસોર્લ-એડવોકેટ નોકવે-શ્રી નાનાભાઇ સીતાભાઇ ડૉ. કાઝી-મીસ માર્ગરેટ બાર તથા શ્રી રામદેવ ભાઇ વલ્લભભાઇ તરફથી પ્રવચનો થયાં હતાં. વડા પ્રધાનને તંદુરસ્તી ભર્યું દીર્ઘાયુ મળે એવી પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.

રેવરન્ડ બ્લેકસોલે જણાવ્યું કે શ્રી નહેરૂ ગાંધીજીના રાજકીય વારસદાર છે. એ વારસો તેમણે દરેક બાબતમાં સારી રીતે જાળવ્યો છે. તેઓ તેમની ફરજ બજાવી રહ્યા છે.

એડવોકેટ નોકવેએ જણાવ્યું કે આ પ્રસંગે એમને આમંત્રણ આપ્યું એથી ફકત એમને એકલાનેજ નહી પરંતુ આખી આફ્રીકન પ્રજાને માન મળ્યું છે તેમણે પંડીતજીની કચડાયેલા પ્રજા તરફ તથા ખાસ કરી આફ્રિકન પ્રજા તરફની સહાનુભુતીની નીતી વર્ણવી હતી.

ડૉ. કાઝીએ પંડીતજીને યુવકના નેતા તરીકે વર્ણવ્યા હતા ભારત યુવક મંડળના સભ્યોએ આ પ્રસંગે રેવરન્ડ બ્લેકસોલ અને એડવોકેટ નોકવેને બોલાવ્યા જે દુર દેશી પણ બતાવ્યું તે બદલ શ્રી નાના સીતાએ ભારત યુવક મંડળને અભીનંદન આપ્યાં હતાં અને પંડીતજીએ આંતરરાષ્ટ્રીય બાબતોમાં શાંતિના દુત તરીકે જે સ્થાન મેળવ્યું તે દર્શાવી તેમની પ્રશંસા કરી હતી.

મીસ માગ્રેટ બાર હીંદમા ૨૩ વર્ષ ગાળી ટુંક મુદત માટે ઇંગ્લાંડ ગયા હતાં. ત્યાંથી ફરતાં એજ દિવસે જોહાનીસબર્ગ આવ્યાં હતાં છતાં આ પ્રસંગે હાજરી આપી હતી.

સંગીત પરીક્ષામાં ઉતીર્ણ

તા. ૨૪-૧૧-૫૬ના રોજે શ્રી ભારત સંગીત, વિદ્યાલય"ના એટલાસ ચેમ્બર્સ પર આવેલ મુકામે શાસ્ત્રિય સંગીતના અંતીમ "દ્રુપદ" સુધીના અભ્યાસમાં વિઠ્ઠલદાસ ડાહ્યાભાઇ ગોહિલ, (V. D. Makan) ઉતીર્ણ થયા હતાં.

"દ્રુવપદ" શાસ્ત્રિય સંગીતના અભ્યાસમાં એક ઘણુંજ ઉચ્ચ કક્ષાંનુ ગાયન હોઇ, એને વિસ્તારથી પ્રદર્શન કરતા શ્રી. વિઠ્ઠલભાઇ ગોહીલને ૧॥ કલાક થયો હતો, સંગીત શિક્ષક શ્રી પી. એચ. નરશીંહભાઈ એ જણાવ્યું હતુ કે ઉચ્ચ દરજાનો શાસ્ત્રીય સંગીતનો અભ્યાસ સંપાદન કરવામાં તેમજ (Vocaly) ૧૧॥, કલાક સુધી પ્રદશન કરવામાં (South Africa) માં વિઠ્ઠલભાઇ ગોહીલ સર્વ પ્રથમ હોઇ તેમની મુકત કંઠે પ્રશંસા કરી સફળતા ઇચ્છી હતી. અને "કુલવંત-માસ્તર" ની પદવી અર્પણ કરી હતી. પ્રમુખસ્થાન શ્રી. આર. બુધઇ એ લીધુ હતું.

સમાચાર સંગ્રહ

—જવાહર અને આઇઝનહોવરની મુલાકાત ૧૬ ડીસેમ્બરના આઇઝનહોવરના ફાર્મમાં થવાની છે. અને ત્રણ દિવસ ફાર્મપર રહેશે. વોશીંગટન, ઓટાવા, અને લંડનમાં એક એક દિવસ ગાળશે. તેમની સાથે તેમના પુત્રી ઇંદીરા ગાંધી હશે.

—કંપાલાના એક ખલાસી પાસે ૪૭૦ તોલા સોનું તેમજ અન્ય કીમતી નંગોની પેટી મળી આવી હતી.

—રશીયા સાથે થએલા કરાર અનુસાર ૨૬ રશીયન હુન્નર જાણનારાઓ તેલના કારખાનાના કામ માટે આવશે હીંદ સરકારે ૩ કરોડની રશીયાની મદદ અને તેટલાજ પોતા તરફથી આપી એક નવો તેલ ઉદ્યોગ શરૂ કર્યો છે.

—હીંદના ઉપ-પ્રમુખ સર રાધાકૃષ્ણનના પત્ની ૬૪ વર્ષની ઉમ્મરે ૨૬ નવેંબરના મદ્રાસના પોતાના રહેઠાણમાં ગુજરી ગયા છે.

—હીંદ સરકારે ૧૨૫૦૦૦૦૦ રૂપીયા હીંદની ચાર વહાણ બનાવનાર કંપનીને લોન આપ્યા છે જેમાંથી ૨૧ જહાજો બનાવાશે.

—હીંદથી ઇજીપ્ટને માટે મદદ લઇ બીજુ વિમાન ઉપડયું છે જેમાં બ્લેંકેટ' ચાદાર, ટાવલસ, કપડા, ચા, અને કોફી છે.

—હીંદની ફિલ્મો માટે નવું બજાર ઇજીપ્ટ, ઇરાક, સાઉદી અરેબીયા અને ઇસ્ટ આફ્રિકા ઉઘડયું છે. ત્યાં ઠીક પ્રમાણમાં ફિલ્મો જાય છે.

—હીંદમાં ૧૦૦ ફેકટરીઓ છે જે ઇલેકટ્રીકને લગતો સામાન અને મશીનરીઓ બનાવે છે તેમાંની ૮૯ હીંદી માલીકીની છે અને ૧૨ યા તો પૂર્ણ યા પાર્ટનર તરીકે પરદેશી માલીકીની છે. કુલ નાણાનું રોકણ આમાં ૧૫ કરોડ રૂપીયાનું થયું છે.

—હીંદ સરકારે એક લાખ રૂપીયા ચરખાની નવી કૃતી માટે બક્ષીસ આપવાનું જણાવ્યું છે. જે ચરખો વધુ કામ આવે અને ઘરમાં નજીવી કિંમતે ખરીદી નાની જગામાં પણ રહી શકે.

—મદ્રાસથી તુતીકોરીના જતી રેલ્વે ગાડીનો પુલ તુટી પડવાથી ગાડી નદીમાં પડી હતી, પરિણામે ૧૨૦ માણસો માર્યા ગયા છે, અને એટલાં જ માણસો ઘાયલ થયાં છે.

—નવેંબરની ૨૬મી તારીકે મૈસુર રાજ્યમાં આવેલી કોલરની સોનાની ખાણોનો, કબજો બ્રિટીશ કંપની પાસેથી મૈસુર સરકાર લઇ લેશે અને કંપનીને યોગ્ય વળતર અપાવું છે. ઉદ્યોગોનું રાજ્યકરણ કરવાની નીતિમાં આનો સમાવેશ થઇ જાય છે.

—પાકીસ્તાનની મુસ્લીમ લીગે, સરકારને રાજ્યસમુહમાંથી નીકળી જવાની ભલામણ કરી છે, કારણ કે બ્રીટને મુસ્લીમ રાજ્ય પર આક્રમણ કર્યું હતું.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, ઉલન જર્સી, ઉલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

બોકસ ૧૫૪૯.

બાળકો વચ્ચે વિનોબાજી

ટમીલનાડમાં વિદ્યાર્થી અને વિદ્યાર્થીની ઓની સભામાં વિનોબાજીએ સવાલો પુછવા માંડયાં.

એક બાળકીને:—"તમે કેટલા ભાઇ બેનો છો?"

"ચાર"

બીજાને પુછતાં તેને "નવ ભાઇ બેનો છીએ" એમ કહ્યું,

સવાલ "તમારી મા સૌથી વધારે કોણુ પ્યાર કરે છે?"

"બધાને એક સરખુ ચાહય છે."

"તમારા નવ ભાઇ બેનોની એકજ મા છે. પણ અહીં બેઠેલા આ બધા બાળકોની કોણ મા છે?"

"ભારત માતા."

"ઠીક, જેવો આપણો ભારત દેશ છે તેવા બીજા પણ દુનીયામાં દેશો છે ને?"

બધા બાળકોએ કહ્યું; "હા છે."

તેનાં નામ કહો."

એક બાળક યુરોપ, અમેરીકા,"

"ઠીક, હવે કહો યુરોપ અમેરીકા આદીની મા કોણ છે?"

"ભગવાન."

"દુનીયા આખીની મા ઇશ્વર છે એ નાના બાળકો પણ આપણા જાણે છે. હીંદના નાના નાના ગામના લોકો ભલે પછી તે ભણેલા નીએ હોય તો પણ તેઓ તે અજ્ઞાન નથી. ઠીક હવે કહો કે જે બધાની મા ભગવાન છે એ પોતાના બધા બાળકોને સમાન ચાહતો હશે કે ઓછું વધારે?"

બધા બાળકો: "સમાન"

"પરમેશ્વર બધાને સમાનપણે પ્યાર કરે છે એ તમે કેવી રીતે જાણ્યું?"

એક બાળક:—"મેં પુસ્તકમાં વાંચ્યું."

"અરે પુસ્તકના જ્ઞાનની મને જરૂર નથી અનુભવ જ્ઞાન કહો?"

એક બીજી બાળા, "બધાનો જન્મ સરખો છે, મૃત્યુ સરખુ છે, સુર્ય બધાને માટે સરખો છે."

"જુઓ આ બાળાએ કેટલુ સારી રીતે પુરવાર કર્યું કે પરમેશ્વર બધાને એક સમાન ભાવે જોય છે. ઠીક હવે કહો ઇશ્વરે તમને શું શું સમાન ભાવે આપ્યું છે?"

એક બાળક "વરસાદ."

બીજો બાળક "બુદ્ધી."

"બહુ સુંદર વાત કહી. આ બાળકો જ્ઞાનીની જેમ વાતો કરે છે. એ બાળકોએ પોતાનો પહેલો અધ્યાય ભગવાન પર લખ્યો. બીજો વરસાદપર. ઠીક હવે કહો કે, બુદ્ધી ફકત માણુસને જ આપી છે કે જાનવરને પણ?"

"જાનવરને પણ."

"સીદ્ધ કરો કે માયને પણ બુદ્ધી છે?"

"આપણે ગાયના બચ્ચાને અડકવા જઇએ છીએ તો તે મારવા આવે છે પણ જો પ્રેમથી પંપાળવા જઇએ તો તે આપણે ચાટે છે."

"હવે એ કહો કે, સમાન બુદ્ધી, સમાન વરસાદ, સમાન હવા ભગવાને બધાને આપી તો શું જમીન પણ બધાને સમાન આપી છે?"

"નહીં."

"તો પછી શું આ પરમેશ્વરનો જુલ્મ નથી? શું પરમેશ્વર પણ આવી ભુલો કરે છે?"

"ભગવાન ભુલ નથી કરતાં."

ઠીક હવે એ બતાવો કે, કોઇ પાસે ઓછી તો કોઇ પાસે થોડી પણ જમીન ન હોય એનું કારણ શું?"

"ઝુટવી લે છે."

"જે બાળકો માનતા હોય કે ભુમી હીનોને ભુમી આપવી જોઇએ તેઓ હાથ ઉંચા કરે."

બધા એ હાથ ઉંચા કર્યાં.

"તમે શું સમજીને હાથ ઉંચા કર્યાં?"

"જમીન બધા પાસે હોવી જોઇએ."

"ઠીક છોકરાનું મન તો પરખાયું પણ તારા પીતાજી ક્યાં છે?"

"મરી ગયા."

બીજા બાળકને પુછતા એને પણ જવાબ આપ્યો કે જમીન બધાને મળવી જોઇએ. પણ એના બાપ પાસે જમીન જ નહોતી.

હસતા હસતા વિનોબાજીએ કહ્યું, "અરે હજી મારૂં બાણુ વાગ્યું નહીં. એકના પીતાજી મરી ગયા છે, બીજા પાસે જમીન નથી. ઠીક ત્યારે ત્રીજા બાળક તરફ આંગળી કરી પુછયું "તારો શું મત છે?"

"બધાને સરખો ભાગ હોવો જોઇએ."

"તમે તમારા બાપને શું કહેશો?"

બધાને સરખો હીસ્સો આપવા."

આપે દાન આપવું પડશે

"ઠીક મારૂં બાણુ હવે લાગ્યું."

મેં હીંદના બધા ગામોમાં બાળકોને આવા પ્રશ્નો પુછયા છે બાળકોનો આજ મત છે. દુનીયા કહે છે કે બાળકોની જીભપર ભગવાનનો વાસ હોય છે.'

વિનતીનો જવાબ

રામભાઇ ભગત (જો'બર્ગ)

એક ગ્રાહક.

ધી કવીન્સલેન્ડ ઇન્સ્યુરન્સ કુંપની લીમીટેડ

૧૮૮૬માં ન્યુ સાઉથ વેલ્સમાં સ્થપાઇ છે

આગ અકસ્માત તથા દરીયાઇ માલનો

— વિમો —

તેમજ બધી જાતના વિમાનું

કામ કરે છે.

ખાસ હિંદી પ્રતીનીધી

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

વધુ વિગત માટે મળો અથવા લખો

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

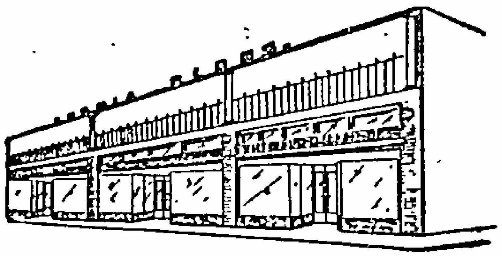

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરેટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલુ કામ સંતોષ પામે એવં રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી બુક્કલ એરીંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

ભારતના જાણીતા મેગઝીનો આવ્યો છે

	શી.	પે.
સુદર્શન	૧	૦
શરબત	૧	૦
તંદુરસ્તી	૧	૦
હીરાકંની	૧	૦
વીશ્વવીજ્ઞાન	૨	૦
ધન ચક્કર	૧	૦
ધુમકેતુ	૧	૬
આનન્દ	૧	૩
ધી ઇઝી ઈંગ્લીશ ટીચર (ભાગ ૧ થી ૬)	૭	૬

★

Obtainable At Our Only Address:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

★

P.O. Box 2156 Tel. Add.: "Bhaisons" Phone: 28298

K. HARIBHAI

(ESTABLISHED 1905)

Wholesale Produce and General Merchant.

Importer of all kinds of Eastern Produce.

We buy all kinds of S.A. Produce for Cash.

Special offer of the following best quality Imported goods. (Open Stocks)

		per lb.
No. 1.	Oily Toordhall	1/3
"	Chana dhall ...	11d.
Pure	Chanaflour ...	1/-
"	Urad Flour ...	1/7
	Urad Dhall ...	1/3
	Moong Dhall,	1/1
	Whole Moong	6d.
	Whole Urad ...	6d.
	Special Peadhall	10d.
	Ordinary Peadhall	7d.
	Egyptian Rice	10d.
	Whole Bk. Masoor	7d.
	Masoor Dhall Red	1/-
	Tamarind (Amli)	3/3

	per lb.
F/Grade Loose Tea ...	4/3
Severdhani Sopari	7/-
S.B. Nuts No 2.	2/6
Jeera	2/-
Variari (Soomph)	2/-
Mustard Seeds	2/-
Methi Seeds	1/3
Whole Dhana	1/3
Jaggory (Gor)	1/3
Pure Chillie Powder ...	3/-
Pure Haldi Powder ...	2/-
Cocoanuts (Fresh Watery) 47/6 per bag of 75	

ALL ORDERS TO ACCOMPANY CASH

Prices f.o.r. Durban.

We are Stockists of all varieties of Dried Beans.

We supply best Natal Ginger—Price on application.

Prompt attention given to Country orders.

Trade inquiries invited.

Note our Add.: 81 Victoria St., DURBAN.

Are You a subscriber of 'Indian Opinion' if not, Why not?

જોઇએ છે

કોથળા

તમારાં સ્ટેશન કે સાઇડીંગે
પહોંચતાં કરવા માટે
અમે ટનના
પા. ૭ આપીશું

ખાલી બેગો રેલ ફીરાયું ભરી પાછી મોકલી આપીશું
વધુ વિગતો માટે લખો:

THE

BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA NATAL.

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone : 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWEETMEATS"

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * *

આખો દિવસ વેજીટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

* * * *

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

હોલ શુભ પ્રસંગે ભાડે મળી શકશે.

* * * *

બોર્ડીંગ અને લોજીંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરોને ખાસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તો માત્ર પુરૂષ વર્ગનેજ લેવામા આવશે. ઓરડાઓમાં નવું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અગર તો દેશમાંથી આવતા ઉતારૂઓ માટે કુટુમ્બને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

અમે દેશી સેવરધની સોપારી સેકેલી, અને કાચી તેમજ ધાણાની દાળ, ખારેક, પિસ્તા, અને ચારોલી, વિગેરે રાખીએ છીએ.

* * * *

ઘરનું આથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તઈયાર હોય છે.

* * * *